

05

September 2013
Årgang 149

budskabet

FORDYBELSE | ANALYSE | INSPIRATION

Tema | Nåde midler – igen igen

Dåben – grundlag for kristen vækst

Ordet – et stadig aktuelt nådemiddel

Kierkegaards kamp for troen, Kristus og Skriften

INDHOLD

LEDER

- 02 DEN AMERIKANSKE INSPIRATION
FRA INTERNETTET
Per Westh Jensen

TEMA

- 04 ORDET – ET STADIG AKTUELT
NÅDEMIDDEL
Hans-Ole Bækgaard
- 08 DÅBEN – GRUNDLAG
FOR KRISTEN VÆKST
Andreas Kammersgaard Ipsen
- 12 SKRIFTEMÅLET
– EN NY BEGYNDELSE
Bent Houmaa Jørgensen
- 14 NADVEREN – EN SMAG
AF HERRENS GODHED
Uffe Kronborg

EFTERTANKEN

- 17 EJENDOMSRET
Anton Vestergaard Braüner

HORISONT

- 18 STORHED OG FALD
- 18 JORDENS VIGTIGSTE BUDSKAB
SKAL UDBREDES

FOR TROEN

- 20 MALAKIAS
– GUDS SENDEBUD TIL FOLKET II
Ingolf Henoch Pedersen
- 34 HELLIGGØRELSENS DRIVKRAFT
Beate Højlund

ANDRE ARTIKLER

- 26 KIERKEGAARDS KAMP FOR
TROEN, KRISTUS OG SKRIFTEN
Orla Villekjær
- 30 BIBELSYN I NYERE TID
Flemming Kofod-Svendsen

BØGER

- 35 GUDS FOLKS MISSION
- 36 LYDIGHED ELLER LOVSANG

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er

ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og

synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM

står for.

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Layout Amalie Puggaard Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 260 kr. Unge under 30 år: 160 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@d1m.dk

www.d1m.dk

Redaktør

Ole Solgaard

Enggårdsvvej 39, Kragelund, 8723 Løsning

tlf. 2327 1253, os@d1m.dk

Redaktionsudvalg

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, leder af Café Kilden, Herning

Per Westh Jensen, stud.teol, København

Lene Malmgaard, gymnasielærer, Aarhus

LEADER

DEN AMERIKANSKE INSPIRATION FRA INTERNETTET

AF PER WESTH JENSEN

Vi rejser på livet løs, og det samme gør vores tanker og idéer. Tankestrømmen på kristen front løber nu særligt fra USA til Europa.

Unge kristne meningsdannere i Danmark er koblet direkte på udviklingen i USA og England via internettet. Her samler de uvurderligt mange gode idéer og inspiration op fra blogs, videoforedrag og prædikener.

Uanede inspirationsmuligheder

Og der er virkelig meget godt at hente fra et netværk som for eksempel The Gospel Coalition, hvor et stort miljø af dygtige og kreative prædikanter og undervisere med tillid til Bibelen som Guds ord lægger tekster, lydfiler og videoer ud til fri afbenyttelse. Internettet giver næsten uanede

muligheder for at finde og lytte til den undervisning eller inspirationskilde, som man synes, man har brug for.

Denne lynhurtige spredning af inspiration kan være til stor gavn for kristne, som lever i en kultur, der også er i hastig forandring. Det kan tilmed være en ekstra forbindelseslinje – ud over klassiske ydremissionsforbindelser – til kirken rundt om i verden, som kan være med til at gardere mod isolation og selvcentrerethed i vores egen lille andedam.

Men lige så vel som der er store gevinster ved at udnytte digital teknologi af forskellig art i kristen sammenhæng, er der også et par udfordringer ved det.

Overfladiskhedens udfordring

En af disse udfordringer er en lurende over-

fladiskhed. På trods af, at mange ting kan gøres hurtigere i dag, har teknologien underligt nok ikke givet os mere tid til fordybelse. Ofte "surfer" man rundt på nettet og finder gode artikler og videoklip, som kan være en hjælp i forskellige sammenhænge. Men i farten kan man miste overblikket eller komme til at mangle frugterne af et længere fordybelsesarbejde i et område af den kristne tro.

På sigt kan man i værste fald miste evnen til selv at arbejde med tingene, hvis man altid vælger den lette udvej og kopierer holdninger og udsagn fra den seneste superprædikants hjemmeside.

Flytbarhedens udfordring

En anden udfordring opstår, når idéer flyttes fra en bestemt sammenhæng i et be-

Langsomhed; Vi må finde "rasteplasser" i vores liv, hvor så få som muligt kæmper om vores opmærksomhed, så fordybelsen kan få plads

stemt land til en anden sammenhæng i et andet land. Mennesker og kulturer er forskellige, så nogle gange kan man komme til at mangle en dansk version eller en luthersk vinkel på et konkret emne.

For at tage et teologisk eksempel: Hvilken betydning kan det få, at stort set al den kirkelige inspiration, som især unge samler op fra den engelsksprogede verden, er af reformert aftapning og ikke står i en luthersk tradition?

Temaet for dette nummer af Budskabet er *nådemidler*. Et yderst vigtigt område for troen, men undervisning om dåb og nadver vil være ganske anderledes i en reformert tradition end i en luthersk. Kulturelt og samfundsmæssigt er Danmark også ganske anderledes end USA. Det, som er fornuftigt at gøre i en amerikansk sammenhæng kan være mindre kloget at overføre til danske forhold.

Hastighedens udfordring

En tredje udfordring er den *hastighed*, som den digitale teknologi har bragt med sig. En malstrøm af informationer og indtryk cirkulerer omkring os, og det er let at blive suget ind i strømmen af spændende filmklip og sjove historier, der popper op på alle mulige flader i byrummet og på internettet.

Mangler vi viden om et emne, kan vi med det samme slå det op på internettet og ved hjælp af smartphonen i vores lomme. Pludselig har vi mulighed for at få øjeblikkelig kontakt med mennesker over hele kloden ved hjælp af få klik på computeren. Får vi en tanke, kan den i løbet af få sekunder deles med hundredvis af mennesker på sociale netværk.

Muligheden for konstant at være opdateret og i kontakt med alle mennesker er en udfordring, fordi vi kan komme til at mangle *langsomheden*. I langsomheden har roen og stilheden lettere ved at indfinde sig. Der skal stilhed og tid til, for at sindet kan modtage og bearbejde. Derfor må vi finde "rasteplasser" i vores liv, hvor så få som muligt kæmper om vores opmærksomhed, så fordybelsen kan få plads.

Også på det åndelige plan er det vigtigt at blive stille og lade roen sænke sig. Vi bevæger os med høj hastighed i hverdagen, og derfor er vi måske endnu mere forpligtede til at køre ind på en "rasteplass" med jævne mellemrum, så den åndelige træthed ikke indfinder sig. Det tager tid at høre eller læse fra Bibelen. Det tager tid at bede. Men vi har til stadighed brug for at høre evangeliet og lade Gud komme til i vores liv. Det er ham, der skaber troen i vores hjerter.

En bibeltro strategi

Engang kom Paulus og Silas til den græske by Beroa. Her oplevede de to evangelister, at jøderne modtog ordet med megen velvilje og dagligt granskede Skrifterne for at se, om det forholdt sig sådan, som Paulus og Silas forkyndte (ApG 17,11). Disse jøder havde en fornuftig strategi, som til hver en tid skal tages i brug, når man møder tanker og formuleringer af troen, som er nye for en selv.

Også i dag skal vi *granske Skrifterne* for at se, om det nye, vi hører, stemmer overens med Bibelens budskab. Det er nødvendigt, at Ånden dagligt åbner vores øjne for evangeliet i skriften, så vi ikke mister blikket for det, som er væsentligt. Med det udgangspunkt kan vi så med åbent sind drage nytte af inspirationen, som i disse år særligt strømmer os i møde fra det amerikanske kontinent.

TEMA

Ordet – et stadig aktuelt nådemiddel

AF HANS-OLE BÆKGAARD

Det med nådemidler kan lyde så selvfølgeligt, måske også i vores lutherske sammenhænge, hvor der tit tales om det. Men megen forkyndelse og forskellige vægtlægninger i aktuelle strømninger om missionalt menighedsliv understreger blot, at det slet ikke er så selvfølgeligt.

Efter luthersk opfattelse er kristendommen nådemiddelkristendom. I nådemidlerne ligger kraften til frelse, liv og vækst i menigheden – og dermed for den enkelte kristne. Derfor er det nødvendigt også i vores tid at fastholde en sund og klar forkyndelse om nådemidlerne, som afspejler sig i praksis og prioriteringer.

Frelsen bliver nutidig virkelighed
Hvad menes der med *nådemiddel*? Der menes et redskab eller et middel, som Gud bruger til at give mennesker den frelse og nåde, Jesus har gjort færdig ved sin død og opstandelse.

Denne bibelske tale udtrykkes tydeligt i den Den Augsburgske Bekendelse, artikel 5: "For ved ord og sakramenter som midler gives Helligånden, der – hvor og når Gud vil – virker troen i dem, der hører evangeliet: at Gud ikke for vore fortjenesters skyld, men for Kristi skyld retfærdiggør dem, der tror, at de tages til nåde for Kristi skyld." I den forbindelse afvises efterfølgende dem, "der mener, at Helligånden kommer til mennesker ved deres egne forberedelser og gerninger uden det ydre ord."

Det betyder, at Gud ved nådemidlerne giver den tro, der frelser. Dermed står det klart, at Ordets rette forkyndelse og sakramenternes rette forvaltning er af central betydning i den kristne kirke, for her kommer Gud selv til stede for at frelse. Her *hører* vi ikke bare om frelsen. Her får vi den *givet!*

Ordet er altså altid et ord, der kommer til os udefra, og som Helligånden benytter som middel til at gøre Jesus Kristus og frelsen til nutidig virkelighed for os. Det skete i sin tid. Og nu bliver det sagt til os, at det skete – og sker – *for os!* Det betyder, at forkyndelsen aldrig, som nogle synes at mene, er ord *om* Gud, men ord *fra* Gud. Og forkyndelsen er heller ikke et indlæg i en samtale mellem kristne om deres fælles tro og erfaringer.

Hans-Ole Bækgaard; Netop fordi nåden er et bestemt budskab, kan den formidles gennem ord, som vi kan læse eller høre

Et budskab, vi ikke kan sige os selv

For at få den rette forståelse af, hvad et *nådemiddel* er, bør vi have klart for os, hvad Guds *nåde* er.

Ikke så sjældent kan man møde den opfattelse, at nåden er som en kraft, der virker helbredende på mennesket og sætter det i stand til at tjene Gud. For så vidt er der noget sandt i dette. Men alligevel, hvis man kun definerer nåden som en kraft, har man ikke helt grebet, hvad nåden egentlig består i.

Nåden er noget, som kommer til os gennem et bestemt budskab: at Gud tilgiver os alle vores synder for Jesu skyld. Et budskab, vi aldrig kan sige os selv. Det kommer som noget fremmed til os og overbeviser om en *tilstand*, der skaber en forvandlende fred og formidler en virkelighed, vi ikke umiddelbart hverken kan se eller selv regne ud (1 Kor 2,6-13). Det, som meddeles ved Ordets nådemiddel, er radikalt nyt. Det er en åbenbaring af en hemmelighed.

Af den årsag vendte reformatorerne sig mod dem, der som grundlag for deres nådemiddelforståelse mente, at der var et direkte *indre* ord fra Gud og en direkte indre oplysning ved Ånden. Den troende kunne hos sig selv vide noget på forhånd eller have en følelse eller erfaring om Guds nådes

nærvær.

Men Guds ånd gives ikke i det indre uden et *ydre* middel, som er nådens midler – Ord og sakramenter. Nådens midler er som instrumenter for Guds gave!

Netop fordi nåden er et bestemt budskab, kan den formidles gennem ord, som vi kan læse eller høre. Det er sådanne ord, vi har i Bibelen. Når Bibelen siger, at Jesus har betalt og båret straffen for vores synder, er det sandt. Vi må tro, at Gud tilbyder hver enkelt af os syndernes forladelse for intet, gratis, på grund af Jesu korsdød.

Når vi kalder evangeliets budskab for et *nådemiddel*, betyder det altså, at Gud giver os sin nåde gennem budskabet om Jesus Kristus. Skal man tale om kraft i denne forbindelse, må det gå på, at budskabet om tilgivelse for synd rejser et menneske op, sætter det i frihed og giver det et nyt liv. Kraften formidles med andre ord i og gennem selve budskabets indhold. Det er dette, som løser menneskets samvittighed og sætter det i frihed i forhold til Guds dom. Intet andet kan!

Nåde er ikke hjælp til selvhjælp

Ordet *nåde* har flere betydningsnuancer. Foruden at betyde *visse gunst, forbarme sig over, barmhjertighed* har det også dette

indhold: *at standse for en ringere*. Det er netop det, der sker, når et menneske bliver frelst. Nåde er altså, at Gud på trods af det, vi er og har bedrevet af synd og krænkelser af hans hellige vilje, forbarmer sig over os (sml. Es 57,15).

Nåden er dybest set ikke en fast egenskab i Guds væsen, som kærlighed og evighed er det. For de definerer, hvad Gud *altid* er, og hvad Gud vil være i sig selv. Nåde afspejler en ændring i Guds relation til verden og hans kærlighedshandling til en falden verden for Jesu Kristi skyld. Nåde handler om, hvordan Gud på utallige måder og gange kommer til os i evangeliet. Nåde er Guds kontinuerlige ageren for at nå syndere med budskabet om evig frelse (Rom 3,21-25; 4,23-25).

Derfor er det et evangelium, at vi ikke kan vælge nåden eller finde den ved egen kraft. Det vil være alt for usikkert. Nåden *i vores hjerte* vil altid være afhængig af følelser og erfaringer af nådevirkninger hos os, mens nåden *i Guds hjerte* er uafhængig af vores åndelige erfaringer og følelser. Så den kan forkyndes ind i vores situation, hvordan Gud ser på os i Kristus: at han nådigt vil tage imod os og af intet skabe en frelsende tro på ham i os (Ef 3,15ff. Es 55,11). Dette nådens under skabes ved Ordet. Uanset >

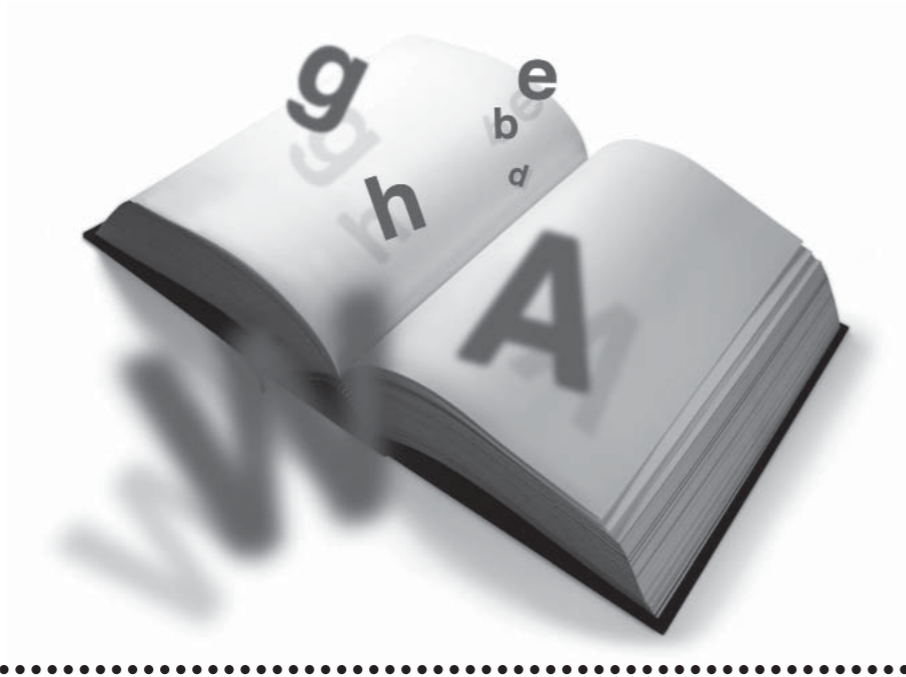

FOTO: SXC.HU

Guds ord skaber, hvad det nævner – og ikke omvendt! Det er ikke vores ord, der skaber Gud eller hans identitet eller Guds riges virkelighed.

om det så er det skrevne Guds ord (Bibelen som åbenbaring), eller det er den mundtlige forkyndelse i overensstemmelse med Guds åbenbaring i Kristus.

Kan man tale for meget om Guds nåde? Nej. Det er afgørende at fortælle mennesker om Guds nåde i Jesus Kristus. For flere er det eksempelvis et afgørende vendepunkt, når det går op for dem, hvad Guds nåde i sandhed er. Nemlig at nåde *ikke* nærmest er en slags *hjælp til selvhjælp* eller hjælp til at leve sådan, at Gud kan finde behag i en, eller mest er en hjælp til i kraft at udvikle sig i tjenesten med vægt på synlighed af Åndens gaver og frugter.

Det grundlæggende nådemiddel

På den baggrund er det vigtigt at forstå, at

Gud skaber troen i mennesket gennem nådemidlerne ved *evangeliet*. Når vi taler om *Ordets nådemiddel*, taler vi først og fremmest om det, Skriften specielt siger om Guds ords gerning *til frelse*, altså om hvordan Ånden virker til frelse ved Ordets middel (f.eks. 1 Thess 2,13). For vi kan ikke af os selv komme til tro på evangeliets budskab.

Vi må først blive overbevist om, at vi virkelig har brug for tilgivelse for vores synder. Med andre ord: Forkyndelsen af Guds ord i lov og evangelium må gøre sin gerning i os – ved *loven*. Dernæst må troen skabes i os, sådan at vi modtager den nåde, Gud tilbyder os gennem evangeliets budskab. Altså forkyndelsen af Guds ord i lov og evangelium må gøre sin gerning i os – ved *evangeliet*.

Fælles for nådemidlerne (Ordet, dåben og nadveren) er, at de alle er bærere af Guds ord. Ordet kan derfor betegnes som det grundlæggende nådemiddel. Det betyder, at det er dét middel, som er virksomt i alle nådemidlerne. De er Guds midler til at kalde mennesker til tro og nådigt tilsige dem syndernes forladelse.

Fokus på Ordet

Der findes utallige opfordringer i Bibelen til at søge Gud i hans ord ved at læse det eller høre det forkyndt. Her åbenbarer han sig og viser sin herlige virkelighed frem. Guds ord skaber, hvad det nævner – og ikke omvendt! Det er ikke vores ord, der skaber Gud eller hans identitet eller Guds riges virkelighed. Derfor begynder eksempelvis Salmernes

Hans-Ole Bækgaard, f. 1973

Cand.theol. 2004

Valgmenighedspræst ved Aarhus Bykirke
Formand for Indre Mission

Bog med at pege på Ordet som kilden til alt liv. Både det at få givet livet fra Gud og det at leve livet for Gud (Sl 1), og det liv findes kun ved tro på Guds Søn (Sl 2). Dette bliver "nøgler" som fortegn for at forstå Guds åbenbaring og til at følge salmisten i dennes tros- og livsvandring i resten af bogen.

Også Paulus henviser til Ordet – og nådemidlerne – når det gælder "at udruste de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op" (Ef 4,12). Den forståelse vil jeg uddybe nærmere.

Til tider bliver tjenester i menigheden præsenteret som redskab til at udruste eller udvikle de kristne til tjeneste både i menigheden og hverdagen. Man taler f.eks. om Guds mission i verden gennem menigheden ved nådegavebaseret tjeneste, hvor Guds rige vinder frem, og hvor vores tjeneste spreder velsignelse i kraft af den udførte handling.

Langt på vej kan det lyde rigtigt. Men hvis nåden – som det nødvendige fortegn – skubbes i baggrunden, vil det nemt handle om, hvordan den kristne forstår sin tjeneste og udfører den. Dermed kan Guds riges udfoldelse i verden let blive betinget af vores formåen. Eller det kan komme til at dreje sig om åndelig selvrealisering. Og så bliver det til en byrde og et skævt fokus på tjene-

sten. Evangeliet bliver til lov.

Paulus siger: "Hver enkelt af os har fået nåden givet som gave tilmålt af Kristus (Ef 4,7)." Og så udfolder han, hvordan Kristus selv – efter sin død og opstandelse – er steget op til Himlen for at stadfæste vores frelse i Guds tronsal, og i gaver formidler han til os, at vi gøres retfærdige ved tro alene.

Disse frelsens gaver bringer Kristus nu ned til menneskene ved nådens midler, ordet og sakramenterne. I apostlenes spor har Kristus givet os hyrde- og lærerembedet til at række disse gaver til menigheden for at udruste de hellige til at gøre tjeneste for evangeliet, og så Kristi legeme bygges op (Ef 4,11f). Fokus ligger altså på, hvad Ordet – knyttet til nådens midler – virker i og gennem os; hvad Helligånden gør levende i og for os, og hvor vi må være frivillige lydige til at stå i tjeneste for nådens budskab.

Kraftkilde til kristenlivet

Det er værd at skelne imellem, hvad der er nådemiddel, og hvad der ikke er, selvom sidstnævnte også kan være vigtige.

Både Skriftens ord og forkyndelsens ord bruger Ånden til frelse, og det samme gælder også for bekendelse, lære, salmesang,

lovsang, vidnesbyrd m.v. For disse redskaber er efter deres indholdsmæssige side Guds ord, så sandt de er i overensstemmelse med profeternes og apostlenes lære (sml. 2 Kor 9,13. Kol 3,16). Men bekendelse, lære, sang, vidnesbyrd osv. som en menneskelig akt (i modsætning til at meddele et indhold fra Gud) er derimod intet nådemiddel. Her er det mennesket, der er den handlende.

Sådan gælder det også om bønner. Selvom bøn er vigtig, er den ikke *nådemiddel*. *Bøn formidler ikke* Guds nåde, men er *svær* fra den troende på, at Guds nåde er formidlet til mennesket ved Ordet. Bønner er grundlæggende at forstå som menneskets virke over for Gud, mens Ordet er at forstå som Guds/Åndens virke med mennesket.

Når Ordet er kraftkilde til kristenlivet, skyldes det nemlig ikke, at jeg kommer Gud nær – i min formåen og ihærdighed, men at Gud ved Ordet kommer mig nær. Guds virkelighed og alt, hvad Kristus har gjort for mig, bringes nær, levendegjort ved Helligånden. Det må fylde mig med fred og glæde, så jeg i taknemmelighed tjener næsten og ærer Gud med mit liv.

Ordets nærvær er Kristi nærvær og hans nådes nærvær. Derfor er *Ordet* nok for mig til min frelse.

TEMA

Dåben – grundlag for kristen vækst

AF ANDREAS KAMMERSGAARD IPSEN

Alt for ofte taler vi om troen som en slags udefinerlig indre mekanisme, som vi kan vælge at slå til eller fra. Vi definerer troen som det at stole på Jesus, se på Jesus, komme til Jesus. Det er slet ikke forkert at omtale troen sådan, men der går ikke længe, før det store spørgsmål dukker op til overfladen: Hvordan "kommer" jeg så til Jesus? Hvordan "ser" jeg på ham?

Dette spørgsmål står vi dybest set magtesløse over for, hvis vi kun taler om troen i subjektive termer, som om troen er en indre mekanisme i os, en kontakt, som kan tændes eller slukkes. For tilliden til Jesus er dybest set ikke noget, jeg kan fremtvinge i mit eget hjerte. Så hvis vi kun taler om

troen som en indre mekanisme i os, afskærer det dybest set alle mennesker fra troen, for ingen af os magter at tænde for troens kontakt i os selv.

Troen må skabes i mig ud af intet i mødet med en udefrakommende magt. Derfor er det fuldstændig afgørende, at vi i forkyndelse og undervisning genfinder det bibelske fundament for, hvordan troen skabes i hjertet, hvordan den fastholdes og hvordan dette fører til vækst i det nye liv.

Dette fundament er nådemidlerne: Ordet, dåben, nadveren og skriftemålet. Disse nådemidler er den udefrakommende magt, der kan skabe troen i os. Vi er gode til at forkynde, at det suverænt er Gud, der skaber troen, men lige så vigtigt er det at understrege, at denne skabelse ikke sker ud af den blå luft, men kun der, hvor mennesket

er kommet i kontakt med nådens midler. Det er, hvad Den Augsburgske bekendelse (CA) understreger i artikel 5: "... For ved ord og sakramenter som midler gives Helligånden, der – hvor og når Gud vil – virker troen i dem, der hører evangeliet."

Nådemidler eller subjektivisme

Derfor kan vi give et meget enkelt svar på, hvordan man kan komme til at stole på Jesus og komme til ham og få en frelsende tro: Søg nådens midler! Søg Ordet i Bibelen og i forkyndelse, og søg sakramenterne, hvor du kan modtage Ordet i håndgribelig form. Det er nemlig kun der, Gud har lovet at møde dig med den magt, der skaber troen ud af intet i dit hjerte og giver dig kraft til at vokse i troens nye liv.

Troens liv er uløseligt forbundet med nå-

Hvis den aktive part i dåben er Gud, så giver det god mening at døbe mennesker uanset alder, for hverken børn eller voksne kan af egen kraft skabe troen i hjertet, men har brug for, at Gud griber ind ved nådens midler.

dens midler, og forsømmer vi at forkynde dette, så efterlader vi mennesker i en uevangelisk subjektivisme, i jagten på at tænde for troens kontakt i hjertet og derefter vokse i troens nye liv. En jagt, der – uden nådens midler – er dømt til at mislykkes.

Denne artikel vil fokusere på *dåben* som nådemiddel. Hvad er dåben? Og hvilken magt bærer den i sig?

At dåben er et nådemiddel betyder altså, at den er et af de steder, hvor Gud møder os med sin nåde og skaber troen i os: "Men da Guds, vor frelsers, godhed og kærlighed til mennesker blev åbenbaret, frelst han os, ikke fordi vi havde gjort retfærdige gerninger, men fordi han er barmhjertig; det gjorde han ved det bad, der genføder

FOTO: ISTOCKPHOTO

og fornyer ved Helligånden" (Tit 3,5). Dette vers siger tre helt afgørende ting om dåben.

Dåben frelser

For *det første* fortæller Paulus her, at dåben er et frelsende bad. Det betyder ikke, at alle døbt helt automatisk er frelst, for uden troen kan intet menneske blive frelst (Joh 3,18), men det betyder, at dåben er et sted, hvor Gud møder mennesket med sin nåde, skaber troen i hjertet og indsætter mennesket i barneforholdet til sig. I dåben mødes himmel og jord ved Ordets forkyndelse over vandets element.

Det betyder ikke, at troen per automatik skabes i dåben. Som CA 5 siger det, så sker dette kun "hvor og når Gud vil." Vi har aldrig

nogen garanti for, at et menneske i mødet med nådemidlerne, får skabt troen i sig. Men *når* troen skabes i hjertet, så sker det gennem nådemidlerne.

Dåben i sig selv er altså ikke nok til frelse, for uden troen gavner dåben ikke. Et menneske, som bliver døbt uden at tro, bliver altså ikke dermed automatisk frelst. Dåben vil være gyldig, og den skal ikke gentages, hvis personen senere kommer til tro, men i sig selv – uden tro – er dåben ikke nok til frelse.

Dåben begraver og oprejser

For *det andet* siger Paulus, at dåben genføder og fornyer. Dette er et ekko af den dåbsteologi, Paulus præsenterer i Romer- >

Helliggørelse; Væksten som kristen hænger uløseligt sammen med det faktum, at det gamle menneske mister sin totale magt over os, og dette sker i dåbens særdeles virkelige begravelse og opstandelse med Kristus

brevet 6, hvor han omtaler dåben som en *begravelse* med Kristus og *opstandelse* med ham til et nyt liv (v. 3-4).

Pointen er, at det gamle menneske med alle dets synder bliver begravet, og det nye menneske opstår. Der er her ikke blot tale om symbolik, men om virkelighed. Det er en virkelig begivenhed, lige så vel som vi virkelig modtager Kristi legeme og blod i nadveren (1 Kor 10,16).

Guds ord skaber, hvad det nævner, og i dåben skabes den virkelighed, som forkyndes over vandet, at det genføder og fornyer os ved Helligånden. Dette aspekt viser også, at dåben har karakter af at være indgangen til troens fællesskab med Gud. På den måde erstatter dåben den funktion, som omskærelsen havde under den gamle pagt, hvor denne markerede barnets optagelse i Guds folk.

Vi døber små børn i bøn og forventning om, at Gud dér genføder dem til at blive sine børn og giver dem troen og Helligånden som gave.

Dåben er altså helt afgørende for den kristnes helliggørelse. For livet og væksten som kristen hænger uløseligt sammen med det faktum, at det gamle menneske, som er slave for synden, mister sin totale magt over os, og dette sker i dåbens særdeles

virkelige begravelse og opstandelse med Kristus.

Dåben er Guds gerning

For det tredje er det tydeligt, at det er Gud, der handler i dåben. Dette er helt afgørende, ikke mindst for diskussionen om barnedåb kontra voksendåb. Hele denne diskussion kan nemlig koges ned til det enkle spørgsmål: hvem er den aktive part i dåben?

Hvis den aktive part er den døbte, der lader sig døbe for at bekræfte sin lydighed mod Gud og villighed til at tro på ham, så giver barnedåb ganske rigtigt ikke nogen mening, for denne aktive – og langt på vej kognitive/bevidste – stillingtagen, kan man ikke forvente af et spædbarn.

Men hvis den aktive part i dåben derimod er Gud, der gennem dåben møder mennesket med sin nåde og skaber troens liv i hjertet, så giver det god mening at døbe mennesker uanset alder, for hverken børn eller voksne kan af egen kraft skabe troen i hjertet, men har brug for, at Gud griber ind ved nådens midler.

Det er nemlig vigtigt at være klar over, hvad det er for en tro, der sammen med dåben er nødvendig til frelse. Her er der nemlig ikke tale om den intellektuelle tro på

visse dogmatiske sandheder, men om hjertets *tillid* til Kristus. Den intellektuelle tro er spædbørn ikke i stand til at besidde, men de kan til gengæld eje hjertets tillid, for så vidt det er Gud selv, der har skabt den, lige så vel som et spædbarn er i stand til at eje en ubetinget tillid til sine forældre.

Hvis den frelsende tro blev defineret som en intellektuel eller bevidst tro, og man først vil døbe et menneske, når det er nået til en bevidst tro på Gud, så ville ikke kun spædbørn være afskåret fra dåben, men f.eks. også mange mentalt handicappede. Men hvor spædbørn har mulighed for at vokse op og nå til bevidst tro på Gud på et senere tidspunkt i livet, så er dette ikke en mulighed for mange mentalt handicappede, som for resten af livet er underlagt en meget ringe mental kapacitet, der måske ikke er i stand til at forstå selv de mest basale sandheder i den kristne troslære. Men dette hindrer heldigvis ikke, at de kan være sande børn af Gud og eje den frelsende tro i hjertet, som sammen med dåben frelser dem. For den frelsende tro er ikke en intellektuel øvelse; den er en enfoldig *tillid*, der ikke stiller krav til mental kapacitet.

Derfor kan også både spædbørn og mentalt handicappede have den frelsende tro, for med hensyn til hjertets tillid er vi alle

som børn. Vi er alle fuldstændig afhængige af, at det er Gud alene, der virker i nådens midler og skaber den frelsende tro i os. Ja, nogle gange er virkeligheden nok nærmere, at det er dem med den veludviklede mentale og intellektuelle kapacitet, der har sværest ved at acceptere deres hjælpeløshed og lade Gud komme til med sin nåde og almagt og skabe troen i hjertet.

I stedet for at være skeptiske over for, om spædbørn nu også kan tro på Gud, så bør vi nærmere misunde spædbørnene deres naturlige hjælpeløshed, som gør dem langt mere modtagelige for Guds virke end os, der kan være så ulideligt tilbøjelige til at stole på vores egen forstand i stedet for på Gud. Det er netop, hvad Jesus understreger så tydeligt i det berømte vers: "Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det" (Luk 18,17).

At holde spædbørn borte fra dåbens nådemiddel med den begrundelse, at de ikke kan tro, afslører altså en ubibelsk og i sidste ende lovisk forståelse af troens væsen.

Dåbens kraft

Som vi allerede har været inde på, er dåben som et nådemiddel ikke bare afgørende for indgangen til troens liv, men også for det

kristne menneskes fortsatte liv og vækst. Dåben adskiller sig her fra nadveren og skriftemålet, idet nadveren og skriftemålet er vedvarende handlinger, hvorimod dåben er en engangshandling.

Mange mennesker finder det derfor meget lettere at forholde sig til især nadveren som en kraftkilde til åndeligt liv og vækst, mens dåben har svært ved at finde plads i bevidstheden. Men netop i sakramenternes forskellighed på dette punkt afslører de hver deres betydning og styrke.

Dåben er det sted, hvor Gud suverænt griber ind i vores liv og flytter os over i sin elskede søns rige (Kol 1,13). Det er Gud, der gør det, og derfor skal det ikke gøres om. Nadveren og skriftemålet har vi gang på gang brug for at finde tilbage til for at angre vores synd, lægge os i Jesu hænder og modtage ham.

I forbindelse med fodvaskningen siger Jesus: "Den, der er badet, behøver ikke at få vasket andet end fødderne, men er ren over det hele" (Joh 13,10). Den, som tror og er døbt, er allerede badet og dermed fuldt ud dækket af Jesu retfærdighed. Men vores samvittighed bliver alligevel hver dag plaget af de synder, som klæber til os som snavs, og derfor kalder Jesus os til at blive ved med at komme til ham og blive vasket

Andreas Kammersgaard Ipsen, f. 1983

Cand.theol. 2012

Ungdomskonsulent i LMU i Vestjylland

og modtage syndernes forladelse. Dette sker i nadveren og i skriftemålet.

Vi har som kristne brug for begge dele. Vi har brug for visheden om, at vores frelse er solidt forankret i, hvad Gud gjorde for os, mens vi var hans fjender (Rom 5,10), og denne vished finder vi i dåbens gave. Men vi har også brug for igen og igen at lade Jesus rense vores samvittighed for den skyld, som plager os, og her har Gud givet os nadveren og skriftemålet.

I dette perspektiv har dåben en afgørende betydning for væksten i det kristne liv, for uden den ville mit forhold til Gud mangle visheden, og jeg ville konstant være i tvivl, om jeg nu også lever godt nok, eller om jeg, for den sags skyld, opsøger nadveren og skriftemålet ofte nok, til at Gud vil acceptere mig.

Et kristenliv uden vished om Guds nåde er dømt til at ende i frustration, for helliggørelsens brændstof er netop visheden om, at Jesu død gælder for mig, uanset hvad jeg magter eller ikke magter i livet. Dette blev stadfæstet i dåben, hvor Gud gjorde mig til sit barn før jeg overhovedet magtede at kravle eller gå.

TEMA

Skriftemålet – en ny begyndelse

AF BENT HOUMAA JØRGENSEN

Personligt oplever jeg det meget befriende og styrkende for mit liv og min tjeneste at gå til skrifte. Og jeg oplever også, at mennesker, jeg har til skriftemål, virkelig bliver sat fri og får en ny begyndelse. Det kan være hårdt at sætte ord på noget, som måske kun Gud ved, men skriftemålet er en vigtig hjælp (nådemiddel) til at bryde syndens magt i vores liv.

Begrundelse

Hvilket Jesus-ord ligger til grund for dette nådemiddel? Det er Johannesevangeliet 20,19-23:

"Fred være med jer!" Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Disciplene blev glade, da de så Herren. Jesus

sagde igen til dem: "Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer." Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: "Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt."

Kun fire gange i evangelierne siger Jesus "Fred være med jer!" Alle fire gange er efter opstandelsen. Det er ikke tilfældigt. Årsagen finder vi i det, Jesus gjorde mellem de to fredsønsker i ovenstående citat: han viste dem sine hænder og sin side. Og så blev disciplene glade! Baggrunden ses i Lukasevangeliet 24,37: "De blev bange og forfærdede og troede, det var en ånd, de så."

Det er altså afgørende for Jesus at overbevise dem om, at det er ham selv og

ingen anden, de ser. Det er Jesus fra Nazaret, de ser. For få dage siden blev han korsfæstet, men nu er han opstået af graven med hud og hår. Det sikre kendetegn er sårene i hans side, i hans hænder og i hans fødder.

Dermed kan de være forvissede om, at deres synder i sandhed er blevet sonet. Han var virkelig Guds lam, der bar verdens synd. Derfor kan Jesus frimodigt forkynde: Fred være med jer! Eller som apostelen Paulus forklarer det: "For i ham besluttede hele guddomsfylden at tage bolig og ved ham at *forsones alt med sig*, på jorden som i himlene, *ved at stifte fred ved hans blod på korset*" (Kol 1,19f).

Nu giver Jesus så sine disciple bemyndigelse til at formidle dette fredsbudskab videre til andre. Der står ikke noget om,

Bent Houmaa Jørgensen, f. 1957
Missionsskoleuddannet 1980
Præst i Aalborg Frimenighed
Tidl. missionær i Tanzania

at det kun er de tolv, eller at det kun er mænd, han giver denne bemyndigelse til. Hvis det var vigtigt, ville apostelen Johannes, som skrev det, uden tvivl have klargjort det i sin måde at omtale begivenheden. Der er tydeligvis tale om disciplene generelt og ikke nogen særlig udvalgt flok (jf. Luk 24,33). Og det ligger jo også i tråd med apostelen Peters undervisning: "Men *I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde* hans guddomsmagt, han som kaldte jer ud af mørket til sit underfulde lys" (1 Pet 2,9). Ordene er skrevet til kristne generelt.

Jesu bemyndigelse går ud på at forkynde denne fred, ikke blot i bred forstand, men ved konkret at tilsige enkeltmennesker syndernes forladelse.

Myndigheden består ikke i, at man har en bestemt uddannelse, eller i at man har en bestemt udvalgt tjeneste i menigheden, men i at man har Helligånden. Det er altså ikke en tjeneste, der specielt er forbeholdt den, som er tituleret præst, men alle kristne, som i sandhed tror på Jesus og er døbt i hans navn og derfor også har Helligånden.

Jakob beskriver i sit brev, hvor fantastisk denne tjeneste er: "Mine brødre, hvis en af jer forvilder sig bort fra sandheden, og

en anden får ham til at vende om, skal han vide, at den, der får en synder til at vende om fra den vildfarelse, han lever i, frelser hans sjæl fra døden og skjuler mange synder" (Jak 5,19f).

Praksis

Der står ikke noget om håndspåleggelse i forbindelse med skriftemål, selv om jeg mener, det kan være en god ting at gøre for at understrege, at det personligt gælder denne person, og for at personen konkret mærker sin broder eller søsters nærvær som Jesu stedfortræder. Det specielle i skriftemålet er, at en kristen bror eller søster personligt tilsiger syndernes forladelse til en bestemt person.

Martin Luther beskriver skriftemålet i Den lille Katekismus. Hans undervisning er fint gengivet i *Katekismus Updated*:

"Hvad er skriftemålet? Skriftemålet består i at bekende sine synder for Gud i et andet menneskes nærvær, som på Guds vegne tilsiger én syndernes forladelse. Jesus siger: 'Forlader i nogen deres synder, er de dem forladt.' (Joh 20,23).

Hvad gavner skriftemålet? Skriftemålet er en hjælp til at tro syndernes forladelse og leve frimodigt som Guds barn. Johannes siger: 'Hvis vi vandrer i lyset,

ligesom han er i lyset, har vi fællesskab med hinanden, og Jesu, hans søns, blod renses os for al synd' (1 Joh 1,7).

Hvilke synder skal man skrifte? Gud viser os vores synder, f.eks. når vi spejler os i de ti bud. Over for Gud skal vi vedgå alle synder, også dem, vi ikke selv kender.

Ved skriftemålet skal vi kun bekende de synder, som vi ved om, særlig dem, der piner vores samvittighed. Jakob siger: 'Bekend derfor jeres synder for hinanden' (Jak 5,16).

Hvordan skrifter man? Opsøg en præst, forkynder eller kristen, som du har tillid til. I hans eller hendes nærvær bekender du dine synder for Gud. Med håndspåleggelse tilsiger vedkommende dig syndernes forladelse i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn, og du kan gå fra skriftemålet i fuld tillid til, at alle dine synder er forladt. Johannes siger: 'Hvis vi bekender vores synder, er han trofast og retfærdig, så han tilgiver os vores synder og renses os for al uretfærdighed' (1 Joh 1,9)."

TEMA

Nadveren – en smag af Herrens godhed

AF UFFE KRONBORG

Mange af os længes efter at erfare Gud. Ikke bare som et postmoderne, overfladisk eller forkælet fænomen. Men en dybtølt længsel efter at mærke hans nærvær. Erfare Guds berøring i vores liv. Opleve bøn hørelsen – eller få konkret visshed for, at mine svigt, min urenhed eller fald i synd er tilgivet.

Kirkens største kraftkilde er måske den mest oversete. Gud har selv valgt nadveren som kanal til sanselig berøring, nærvær og trøst og som formidling af syndernes forladelse. Men måske har vi fået tilstoppet kanalen med vanetænkning eller mangel på fordybelse og forundring. Med artiklen her vil jeg derfor prøve at åbne for kanalens sluser.

Guds usynlige nåde i synlig form
I nadveren kommer Jesus Kristus til os i det herlighedslegeme, han fik efter sin opstandelse og himmelfart. Den inkarnerede, korsmærkede og ophøjede frelser er nu ved Faderens højre hånd og er dermed samtidig til stede overalt. Men i nadveren har han ved sit løfte bundet sig til at være til stede på en helt særlig måde. I nadveren er han til stede for os!

Jesu pointe med nadverens indstiftelse er at hjælpe os til fysisk, konkret og sanseligt at smage og se, at Herren er god! For når vi tager brød og vin i munden, så kommer Guds ord til os i sanselig og konkret form. Nadverens sakramente er altså dramatiseret evangelieforkyndelse. Nadveren er ikke noget andet end evangeliets ord om Jesu soningsdød; ikke noget andet end den

mundtlige tilsigelse af syndernes forladelse. Men nadveren er konkret hjælp til at tro og leve i Guds nåde. Som Augustin siger: "sakramentet er Guds usynlige nåde i synlig form."

Nadveren er altså ikke bare et *mindemål*-tid, der skal få os til at tænke tilbage på Golgatabegivenheden for 2000 år siden. Nadveren er først og fremmest et *nådes*-måltid. Her kommer Jesus Kristus selv med sin nåde og tager bolig i os, og herved opfyldes apostlens ord: "Kristus i jer, herlighedsens håb" (Kol 1,27).

Han, som er allestedsnærværende, er på en helt særlig måde til stede i nadveren – for os! Kristus møder os her med sin nåde, med syndernes forladelse. Her i brødet og vinen er Jesus Kristus selv til stede og giver os frelse, liv og salighed.

Vigtigt; Den lutherske forståelse er ikke et logisk, mere rationelt eller "spiseligt kompromis" mellem katolsk forvandlingslære på den ene side og reformert symbolsk forståelse på den anden side

Foreningsmystik

I hver eneste nadverfejring står vi over for et bundløst mysterium: Foreningen af den hellige Gud og det syndige menneske.¹ En forening, der er mulig i kraft af Jesu soningsdød og tilgivelsen. I nadverfejringen forenes vi med Jesu legeme og blod.

Paulus udtrykker det sådan i sin undervisning til menigheden i Korinth: "Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod? Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme?" (1 Kor 10,16).

I en af folkekirkens nadverindledninger proklameres sammenhængen mellem Jesu befaling og løftet om hans nåde sådan: "Tag dette og spis det; drik alle heraf; gør dette til min ihukommelse!" Da vil han *forene* jer med sig selv.²

Derfor synger og beder vi også sådan i en af de gamle, pragtfulde nadversalmer: Jesus, din søde forening at smage længes og trænges mit hjerte og sind; riv mig fra alt, hvad mig holder tilbage, drag mig i dig, min begyndelse, ind!³

Menneskeligt og guddommeligt under

Nadverens sakramente er altså Guds nådemiddel, hvor vi smager den "søde" forening

med Jesus Kristus. Ikke sådan at forstå, at vi spiser Jesus på kannibalistisk vis, men heller ikke sådan, at brød og vin kun er symboler på Jesus. Guds søn er helt og fuld til stede i nadveren i kraft af hans egen indstiftelse med løfteord og det ydre tegn, brød og vin. *Realpræsens* er ikke kun et teologisk og teoretisk begreb, men det beskriver den virkelighed, at Jesus *reelt* selv er helt og fuldt til stede. Når vi derfor spiser og drikker i tro, forenes vi med Jesu kraft og egenskaber, og derved giver nadveren os syndernes forladelse, liv og salighed.

I Den Lille Katekismus definerer Luther nadverens sakramente: "Det er vor Herres Jesu Kristi sande legeme og blod under brødet og vinen, og det er indstiftet af Kristus selv for os kristne til at spise og drikke." Brødet og vinen bliver altså ved med at være brød og vin – både før, under og efter at indstiftelsesordene har lydt, men ved Jesu løfteord bliver brød og vin *samtidig* til hans legeme og blod. De lutherske reformatorer formulerer sig sådan, at Jesus Kristus kommer til os *i, med, og under* brød og vin, og derved får vi del i hans legeme og blod.

Den lutherske pointe

I denne tid, hvor vi, via internet og rejser, henter megen inspiration fra katolsk medi-

tationsfromhed og reformert retfærdiggørelsesforkyndelse, er dette meget vigtigt. For den lutherske forståelse er ikke et logisk, mere rationelt eller "spiseligt kompromis" mellem katolsk forvandlingslære på den ene side og reformert symbolsk forståelse på den anden side.

I katolsk forståelse forvandles brød og vin til alene at være Jesu legeme og blod, og i reformert teologi er brød og vin kun symboler på Jesu nærvær. I den lutherske tolkning har mysteriet sit klimaks: Nadverelementerne er på én og samme tid både brød og vin *og* Jesu guddommelige person. Det almindelige usyrede brød eller oblat bliver ved Guds ord samtidig til Jesu legeme. Den almindelige drik fra vintræets frugt bliver ved Guds ord samtidig til Jesu blod.

Det er selvfølgelig ikke logisk, men det er denne forståelse, som korresponderer med underet i Jesu inkarnation og dobbelte natur, at han på samme tid er 100 % Gud og menneske. For på samme måde, som Jesus i inkarnationen blev en uudgrundelig enhed af guddommeligt og menneskeligt, bliver de indstiftede nadverelementer nu en uudgrundelig enhed af menneskeligt og guddommeligt.

Den lutherske forståelse vover herved at fastholde spændingen og underet i Jesu

Uffe Kronborg, f. 1969
Cand.theol. 2000
Sognepræst i Ansgars Kirken i Aalborg

person og frelsergerning. Det var Gud og menneske, som døde på korset; Gud og menneske stod op påskemorgen; Gud og menneske er nu ved Faderens højre hånd og samtidig til stede for os i nadverens måltid.

Det var denne forståelse af Jesu allestedsnærværelse, som reformatorerne kaldte *ubikvitet* (dvs. til stede overalt). Spørgsmålet om nadverens mysterium og gave er derfor også et spørgsmål om den rette forståelse af Jesu person, kristologien. Dermed er det ikke et teologisk detaljespørgsmål.

Forståelsen af nadveren som sakramente handler om liv og død for enhver af os, som har brug for Guds nåde og barmhjertighed. Forståelsen af nadveren som Guds udvalgte mødested med sin menighed er altafgørende for enhver af os, som længes efter Jesu nærvær.

Nadveren er glædens måltid

I nadveren møder Jesus os som gudsmennesket, der har levet vores liv. Gudsmennesket, der derfor forstår os, kender os, har medfølelse med os og indbyder os til hvile.

I nadveren møder Jesus os som gudsmennesket, der giver os syndernes forladelse. Gudsmennesket, der renser os og giver os sit fuldkomne liv og sin fuldkomne

retfærdighed.

Nadveren er altså Guds usynlige nåde i synlig form, hvor vi smager den søde forening med Kristus. Som Jesus selv siger: "Den, der spiser mit kød og drikker mit blod, bliver i mig, og jeg i ham" (Joh 6,47). Selv om Jesus siger ordene, før han indstifter nadveren Skærtorsdag, så er pointen klar: Når vi i tro modtager nadveren og spiser og drikker, så konsolideres vores intime fællesskab med Kristus: Vi bliver i ham, og han i os.

Dermed får vi konkret lov til at smage Guds nåde, at han har givet os Jesu herlighed og retfærdighed. Og vi får fysisk hjælp til at se, at vores syndige liv er skjult i Jesu fuldkommenhed. Guds nåde får en synlig form og smag og fører os ind i tilbedelsen: "Min Herre og Gud, jeg er bare en syndig skabning, og alligevel lægger du en så kostbar skat i mig. Du styrker min tro på din kærlighed og min genløsning ved nadveren, for den er et ydre tegn på, at du er min broder, mit kød og blod, ja, et større og mere sikkert tegn på din kærlighed og din forening med os findes ikke."⁴

Nadverhøjtidelighedens grundtone er derfor ikke alvor og selvransagelse – men jubel og tak. Lad os derfor fejre nadver med glæde, så vi smager, at Gud er god. Så vil

"han, som nu har givet os sit hellige legeme og blod selv styrke og opholde os derved i en sand tro til det evige liv!"

Her kunne det være nærliggende at sige: Amen! Men jeg vil hellere sige: Værsgo, "kom, spis og drik, for alt er gjort færdig!"

- 1 Til videre læsning: *Kristusmystik* af Uffe Kronborg, Fredericia 2008
- 2 Nadverindledning a), *Ritualbog* s.24, København 1994
- 3 DDS nr. 460: Jesus, din søde forening at smage, v. 1
- 4 Johan Arnd i *Den sande kristendom*, her citeret fra *Vandringer i Haven*, København 2002, s.41

Anton Vestergaard Braüner, f. 1991
Stud.scient.pol.

EFTERTANKEN EJENDOMSRET

AF ANTON VESTERGAARD BRAÜNER

Hvem har ejendomsretten over dig?

Det spørgsmål rejser sig i mig, når jeg læser Ezekiels Bog 16. Et kapitel, der har prentet sig ind i mig. Det er talt som en dom over Jerusalem, men har også adresse til Guds folk i dag. Gud og hans folk er som mand og hustru. Kvindens skønhed er grænseløs, og Gud siger: "*du blev min*" (v.8). Men ...

"*Men i tillid til din skønhed og dit ry gav du dig til at hore. Med dit hor overøste du enhver, der kom forbi, og du blev hans*" (v.15). Hvilken sønderlemmende dom! Der manglede intet i kvindens skønhed. Hun var "*meget smuk*" (v.13) i Guds øjne, men blev en luder.

Det er en advarsel. Hvor synden kommer ind, er der fare for,

at den sluger dig helt. Kvinden misbrugte Guds nåde til at synde og blev hæslig i Guds øjne. Det ligger så snublende nær at tænke, at du bare kan synde løs, som det passer dig, for Jesus er jo død for al synd. Og det er jo sandt. Der er ikke den synd, som Jesu retfærdighed ikke dækker (1 Joh 2,2), men du kan ikke holde til at misbruge nåden.

Hvis du vedblivende accepterer syndige forhold i dit liv, som du holder for dig selv og skjuler for Gud, ender du med at tilhøre Satan. Der er ingen mellemkategori. Så har Satan og synden ejendomsretten i dit liv, og du er hans.

Men hør Guds ord: "*I tilhører ikke jer selv, for I blev købt dyrt. Ær derfor Gud med jeres legeme!*" (1 Kor 6,20). Du er købt til at tilhøre Jesus!

Godt sagt;
Åndelig sult er ikke noget, man selv opdager. Man mærker den først, når Ordet afslører den.

Per Ladekjær

Godt sagt;
Hvis du viger uden om et emne for med din tavshed at købe dig til en forfremmelse, en plads i ældsterådet eller bare en fortsat ansættelse, lukker du fordærvet ind i din egen sjæl.

John Eldredge

HORISONT

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng.

Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Storhed og fald

I februar 2011 meddelte Præsident Mubarak sin afsked, og det var slut med 29 års militærdiktatur i Egypten. Det skete efter massivt pres fra befolkningen, men mange peger dog på, at det først var, da militæret vendte sig mod ham, at han måtte opgive magten.

Året efter vandt Det muslimske Broderskab det første demokratiske valg, og præsident Mursi overtog præsidentembedet. Det varede dog ikke længe, før hans regime røg i unåde hos en stor del af befolkningen, og netop nu har Egypten oplevet endnu et magtskifte.

Denne gang samarbejdede folket og militæret om at få afsat præsidenten, som ikke levede op til forventningerne om demokrati og fremgang. Militærkuppet har vendt op og ned på, hvem der er helte og skurke i Egypten. Det før så forhadte militær bestriker nu rollen som demokratiets vogtere.

At storhed og fald er hinandens følgesvende, er ikke noget nyt. Det viser histo-

rien med al tydelighed.

I GT læser vi gang på gang om, hvordan Gud bruger Israels fjender – heriblandt Egypten - som et redskab til at straffe sit folk med. Senere sender han dog også straf over netop disse fjender, og redder dermed sit folk fra undergang og udslettelse. Jordiske magter, myndigheder og nationer bruges som redskaber i den Almægtiges hånd, for at fremme hans mål og gennemføre hans planer.

Det er en fascinerende tanke, at Gud har det store overblik over verdenshistorien. Og han kan bruge både korrupte præsidenter og desperate folkemasser til at fremme mål, de ikke selv havde overvejet.

Hvilke planer, Gud har for Egypten, og hvordan han styrer de omvæltninger, som dette land oplever netop nu, skal jeg ikke forsøge at gøre mig klog på. Dog ved vi, at hans ultimative plan for alle folk på jorden er at bringe dem lykke og ikke ulykke, at give dem fremtid og håb (Jer 29,11f).

Håb og lykke bringer han først og fremmest gennem sin søn, Jesus Kristus. Derfor

fortsætter verset fra Jeremias' Bog også med disse ord: "Søger I mig, skal I finde mig. Når I søger mig af hele jeres hjerte, er jeg at finde." Skal Egypten opleve et virkeligt "forår", kræver det mere end politiske forandringer. De må vende sig til den levende Gud og søge ham. **LM**

Jordens vigtigste budskab skal udbredes

For nogle dage siden læste jeg det nyeste nummer af Kirkebladet for Snebjerg-Studsgård-Haunstrup, og det, som jeg blandt meget interessant læsestof standsede for, var sogneprest Christian Poulsens andagt med overskriften "Vend, så snart det er muligt ..."

Kirkeblade

Efterhånden er det vel sådan, at enhver kirke med dertil hørende menighedsråd ud-

FOTO: SXC.HU

Præstens andagt slutter på følgende måde: "Vend, så snart det er muligt! Og muligheden hedder Kristus."

giver et kirkeblad, eventuelt sammen med andre kirker i pastoratet.

I disse blade er der meget godt læsestof. I nogle kirkeblade skriver præsten også en andagt, men ud fra de kirkeblade, jeg har kendskab til, er det meget sjældent, at der bliver talt et klart Guds ord med direkte kald til omvendelse og tro på Jesus Kristus.

Ovennævnte kirkeblad er en undtagelse. Med udgangspunkt i en irriterende erfaring med bilkørsel med GPS, bliver der i andagten henvist til Store Bededag og Johannes Døbers omvendelsesforkyndelse. Hvis vi er kørt forkert i en ukendt by, skriver præsten, vil vores GPS vedholdende sige: "Vend, så snart det er muligt!" Johannes Døber sagde det samme som GPS'en. Han sagde "Omvend jer...!" Og det med en insisteren og en pågæenhed, der ligner GPS'ens.

Johannes talte om menneskers forsøg på at flygte fra Guds vrede og om at ville påberåbe sig at være Guds barn uden at være det, men Johannes talte også om en

ny mulighed. Han talte om, at Himmeriget er kommet nær. Det betyder, at når jeg har brug for at gemme mig for Guds og menneskers dom over mig, så står Kristus for enden af det alt sammen. Andagten slutter på følgende måde: "Vend, så snart det er muligt! Og muligheden hedder Kristus."

Det er da klare og vedkommende ord. Det kan godt undre, at folkekirkens præster, der via kirkebladet kommer i kontakt med deres mange sognebørn, ikke i langt højere grad benytter anledningen til at formidle ovennævnte budskab til sekulariserede danskere. Sådan at der skrives om vores synd, Guds vrede og frelsen i Jesus Kristus.

Der kan være mange grunde til, at præsten bruger kirkebladets spalter til andre emner. Måske har han/hun den opfattelse, at sognets ukirkelige beboere er kristne i kraft af deres dåb. Selvom vi tror, at børnene bliver genfødt i den hellige dåb, frygter vi samtidig, at troens liv kan mistes igen,

især hvis forældrene ikke oplærer deres børn i den kristne tro eller beder for dem. Derfor er der konstant brug for at kalde til omvendelse og tro på Jesus Kristus.

Kristen litteratur

Vi har i LM ikke den samme platform som folkekirkens præster, men vi har alligevel mange missionsmuligheder, også når det gælder at formidle budskabet på skrift. Den bedste effekt opnår vi ofte der, hvor læseren kender giveren.

På Café Kilden i Herning uddeler vi ved juletid magasinet 24:12 til vores brugere, og bladet bliver vel modtaget. Samme blad og anden kristen litteratur kan deles ud til vores venner, bekendte og mennesker, vi har berøring med.

Budskabet om omvendelsens nødvendighed og frelsen i Kristus skal udbredes, og kirkeblade, kristne tidsskrifter og bøger er nogle af de gode muligheder. Lad os derfor i langt højere grad benytte dem. **CHA**

FOR TROEN

MALAKIAS – GUDS SENDEBUD
TIL FOLKET II

BIBELREFLEKSION

AF INGOLF HENOCH PEDERSEN

Vi fortsætter refleksionen over Malakias' budskab i et forsøg på – ved Helligåndens hjælp – at lytte os ind til relevansen af budskabet til vores egen tid.

I kapitel 1 blev vi konfronteret med Israels folk, der ca. 100 år efter fangenskab i Babel var blevet så lunkne i deres tro, at iveren og kraften i tjenesten for Gud også var forsvundet og afløst af en ligegyldighedens og modløshedens ånd.

Det begyndte med tvivl og direkte fornægtelse af det mest grundlæggende i gudsforholdet: Guds kærlighed til sit folk. I næste omgang førte det til en slendrian i tjenesten for ham, hvor de blev anklaget for at vise foragt for Guds navn, når de kunne finde på

at bringe halte og syge dyr som offergaver til Gud. Herren fik ikke længere det første og det bedste. Tjenesten for Gud var blevet en byrde for dem. Og præsterne var gået foran i at vise denne ringeagt for Herren.

I kapitel 2 omtales tre pagter:

- 1) Guds særlige pagt med Levi/præsteslægten – og præsternes brud på den (Mal 2,1-9)
- 2) Guds pagt med Israels folk – og folkets troløshed mod den (Mal 2,10-12)
- 3) Pagten med Gud i ægteskabet – og de jødiske mænds manglende trofasthed (Mal 2,13-16)

Overalt handler det om en trofast og kærlig Gud, som bliver mødt med åbenlys utroskab fra folkets side.

Pagten med præsterne

Denne befaling gælder jer præster: Hvis I ikke adlyder og ikke lægger jer på sinde at give mit navn ære, siger Hærskarers Herre, sender jeg forbandelsen over jer og gør jeres velsignelse til forbandelse; ja, jeg gør den til forbandelse, fordi I ikke lægger jer det på sinde. Derfor truer jeg jeres afkom, og jeg kaster skarn i ansigtet på jer, skarnet fra jeres festofferdyr, og med det skal man bære jer bort. Så vil I forstå, at jeg har sendt denne befaling til jer, for at min pagt med Levi skal stå ved magt, siger Hærskarers Herre.

Min pagt med ham var, at jeg gav ham livet og freden, og at han skulle frygte mig og skælv for mit navn.

Fra hans mund kom sand belæring, der fandtes ikke uret på hans læber.

Guds handlemåde; Vi tror på en Gud, der kan vende forbandelse til velsignelse. Men tror vi også på Gud som den, der er i stand til at gøre det modsatte?

I fred og retfærdighed levede han med mig, og han førte mange væk fra synd. For præstens læber tager vare på kundskab, og af hans mund søger man belæring. For han er Hærskarers Herres sendebud. Men I veg bort fra vejen, ved jeres belæring fik I mange til at snuble, og I brød Levipagten, siger Hærskarers Herre.

Derfor gør jeg jer foragtede, ringeagtede af hele folket, fordi I ikke følger mine veje, men gør forskel på folk, når I lærer. (Mal 2,1-9).

Præsterne skulle afvende Guds vrede fra folket, men præsterne på Malakias' tid, der viste foragt for Herrens navn, nedkaldte i stedet Guds vrede over folket.

Gud havde sluttet en særlig pagt med Levi om liv og fred og velsignelse over Levi og hans efterkommere, når de blot ville tjene Gud som hans trofaste sendebud i folket. Pagten med Levi blev stadfæstet af Gud over for en trofast og nidkær præst, Pinehas, som gennem en radikal handling skaffede folket soning og ledte dem bort fra afgudsdyrkelsen i forbindelse med indvandringen i landet (jf. 4 Mos 25,13).

Han var som en sand præst kendetegnet af gudsfrygt og iver efter at lede folket gennem sine ord og handlinger. Men præcis det modsatte gjaldt præsterne på Malakias' tid.

De var ikke optaget af at lede folket i det, der var ret. De skulle indgyde respekt for Gud og for hans ord, men gjorde i realiteten det modsatte. Vejlederne var blevet vildledere. De var nu snarere en hindring for folket end en velsignelse.

Med stor frygt må vi spørge, om det samme er sket for kirken i dag i den vestlige verden, som vi selv er en del af? Vi har ingen præster i samme forstand som i det gamle Israel. Men også blandt os er der nogle, der er fået et særligt kald til at være lærere og vejledere for andre. Ja, "vi er alle præster" (jf. 1 Pet 2,9), som skal føre vidnesbyrdet og kundskaben om Gud videre i vores folk, så også de kommende generationer kan lære ham at kende og lære at frygte hans navn og følge hans ord. Men hvordan er det med vores vejledning? Er vi som præsterne på Malakias' tid blevet slappe og halvhjertede i vores vejledning? Er vi som dem blevet stumme på grund af vores eget frafald, så ingen længere vil lytte til os?

Præsterne på Malakias' tid havde vist foragt for Guds navn. Nu var det dem selv, der blev foragtede og ringeagtede (v. 9). Ingen gad høre på dem, for de havde mistet al autoritet. Gud vil vende deres velsignelse til forbandelse (v. 2). Vi tror på en Gud, der kan vende forbandelse til velsignelse. Men tror

vi også på Gud som den, der er i stand til at gøre det modsatte?

Det er måske mere konkret og barsk, end vi bryder os om, når præsterne her får at vide, at Gud vil kaste skarnet fra deres festofferdyr tilbage i ansigtet på dem. Der er tale om dyrets ekskrementer, som ikke måtte afbrændes på alteret, men som skulle bæres ud til Hinnoms dal for at afbrændes der, så Herrens alter ikke blev forurennet. Nu trues præsterne, som ikke tog det så nøje med offerbestemmelserne, med at ekskrementerne skulle kastes i hovedet på dem selv. Og så skulle de selv kastes ud og bæres bort. Forkastes.

Paulus taler om den samme forfærdelige mulighed – med tanke på ham selv: "Jeg er hård mod min krop og tvinger den til at lystre, for at jeg, der har prædiket for andre, ikke selv skal blive forkastet" (1 Kor 9,27).

Pagten med folket

Har vi ikke alle den samme fader? Er det ikke den samme Gud, der har skabt os? Hvorfor er vi da troløse mod hinanden og bryder vore fædres pagt?

Juda er troløs, afskyelige handlinger begår de i Israel og Jerusalem.

For Juda har krænket den helligdom, Herren elsker, og taget en fremmed guds datter ➤

Imødekommenhed; Vi må ikke lukke nådens dør for den, der har lidt en skilsmisse – og heller ikke for den, som selv har forårsaget den

til hustru.

Herren vil udrydde den, der gør dette, som våger og svarer i Jakobs telte, og som bringer offergave til Hærskarers Herre (Mal 2,10-12).

Malakias er midt i at tale om folkets utroskab i form af de brudte ægteskaber: at de jødiske mænd skilte sig fra deres jødiske hustruer for i stedet at indgå ægteskab med hedningkvinder. Men det bliver sat ind i en større sammenhæng, når Malakias indleder med at tale om det i relation til Guds pagt med Israel som folk, "vore fædres pagt".

Ved pagtslutningen på Sinaj, som blot var en videreførelse af Guds pagt med Abraham, indgik Gud ægteskab med Israel som folk. Profeterne anklager igen og igen Israel for at have begået ægteskabsbrud, når de har vendt sig til de fremmede guder i stedet for at holde sig til og være tro imod deres rette ægtemand, Herren.

Ind i denne sammenhæng skal folkets utroskab i de ægteskabelige forhold ses. Den berører selve livsnerven i gudsforholdet. Det er utroskab mod Gud, når de igen flirter med fremmede guder ved at gifte sig med hedningkvinder. Men de er også troløse mod hinanden i pagtsfolket, ikke blot mod de kvinder, der bliver forsmået og forladt, men også mod alle deres jødiske

brødre og søstre, som de er forbundne med i pagten. Det er udtryk for utroskab mod hele den sammenhæng, de er en del af. De har jo alle samme fader og skaber i Himlen.

Det er også vigtigt for os i dag at have syn for denne sammenhæng. Når vi synder og dermed bevæger os væk fra de veje, vi er kaldede til at gå, er det synd mod Herren. Og det er en forbrydelse mod dem, som umiddelbart måtte blive ramt af det. Men vi forsynder os også mod hele den sammenhæng, vi tilhører som Guds folk. Vi sårer det legeme, som vi er en del af gennem vores troløshed.

Når det gælder forståelsen af vers 12, så tror jeg, at *Bibelen på hverdagsdansk* rammer plet med denne oversættelse: "Må Herren udrydde enhver israelit, der handler sådan, uanset hvem det er, og uanset om de bringer ofre til Herren eller ej." Et sådant dobbeltliv er under Guds fordømmelse.

Pagten i ægteskabet

Desuden gør I dette: I dækker Herrens alter med tårer, med gråd og suk, så han ikke mere vender sig mod offeret og tager nådigt imod jeres gaver.

I spørger: "Hvorfor?"

Fori Herren var vidne mellem dig og din ungdoms hustru, som du er troløs imod, skønt

hun er bundet til dig som ægtehustru.

Dette gør ingen, så længe han er i live. Men hvad søger han da? Guds sæd! Men I skal vogte jer, så længe I lever, og ingen skal være troløs imod sin ungdoms hustru.

Hvis nogen fatter modvilje mod sin hustru og sender hende bort, siger Herren, Israels Gud, så dækker han sin klædning med uret, siger Hærskarers Herre.

I skal vogte jer, så længe I lever, og ikke være troløse (Mal 2,13-16).

Malakias går ind på et uhyre følsomt område, når han taler om skilsmisse og om ægteskab med kvinder uden for Guds folks egne rækker. Også når vi taler om det i dag, er det vigtigt at fastholde både sandheden og nåden. Vi må ikke lukke nådens dør for den, der har lidt en skilsmisse – og heller ikke for den, som selv har forårsaget den. Men vi må heller ikke af hensyn til dem, der lider under følgerne af en skilsmisse, undlade at fremholde, hvad Guds ord både her og ellers taler om dette. I Malakias' budskab ligger helt tydeligt to vigtige principper:

1) Gift jer ikke med afgudsdyrkere!

Gud er utrættelig i sin understregning af, at Israels folk ikke må følge andre guder og derfor ikke skal indgå i nære relationer med

Ingolf Heno Pedersen, f. 1948

Teol.kand. 1976

Tidl. leder af Menighedsfakultetet, valgmenighedspræst m.m.

FOTO: SXC.HU

Ægteskab er ikke bare en kontrakt, som indgås mellem en mand og en kvinde, men et bånd og en pagt, der indgås for Guds ansigt mellem en mand og en kvinde og Gud selv.

Det var hele denne forståelse af ægteskabet som en sådan hellig trekant, der blev anfægtet på Malakias' tid – og som også er på retur iblandt os.

folk, som tilbeder andre guder. Og de skal frem for alt ikke gifte sig med kvinder fra disse andre folk, fordi det næsten uvægerligt vil forlede dem til at dyrke andre guder. Ikke desto mindre skete det den ene gang efter den anden med katastrofale følger, og nu altså igen efter fangenskab i Babylon.

Princippet er helt klart også i NT, hvor Paulus advarer mod at indgå i nær forbindelse med vantrø: "Træk ikke på samme hammel som de vantrø! For hvad har retfærdighed med lovløshed at gøre, eller hvad har lys til fælles med mørke?" (2 Kor 6,14). Læs hele afsnittet (v.14-18) og overvej, om det ikke – mere end noget andet! – kan appliceres på ægteskab mellem troende og vantrø.

"Dette gør ingen, så længe han er i live. Men hvad søger han da? Guds sæd!" (Mal 2,15). Meningen er, at det gjaldt om at være optaget af at bevare den opvoksende slægt, ikke alene som deres egne og som Israels børn, men som Guds børn. Meget stod på spil her, og det gælder også i dag.

2) Ægteskab er en kontrakt mellem mand, kvinde og Gud

Ifølge Guds ord i såvel GT som NT er ægteskab ikke bare en kontrakt, som indgås mellem en mand og en kvinde, men er et

bånd og en pagt, der indgås for Guds ansigt mellem en mand og en kvinde og Gud selv. Det var hele denne forståelse af ægteskabet som en sådan hellig trekant, der blev anfægtet på Malakias' tid. Gud blev ganske enkelt lempet ud, når de israelitiske mænd skilte sig fra deres ungdoms hustruer og i stedet valgte at gifte sig med fremmede kvinder.

1992-oversættelsen har direkte omtolket vers 16, så den ikke længere indeholder den klare og træffende sætning: "Jeg hader skilsmisse, siger Herren." Er det ikke i sig selv symptomatisk?

Der er i dag en alarmerende vækst i skilsmisser også blandt kristne. Lige meget hvordan man ser på sagen, kan ingen være blind for, at det forholder sig sådan. Man skal afholde sig fra at komme med letkøbte løsninger på, hvorfor det er sådan. Men i bund og grund har det sammenhæng med, at hele den ægteskabsforståelse, som Malakias og Guds ord i øvrigt lægger frem, er kraftigt på retur iblandt os.

FOR TROEN

HELLIGGØRELSENS DRIVKRAFT

AF BEATE HØJLUND

Jeg er næppe alene om at få en fornemmelse af træthed, når ordet *helliggørelse* nævnes. Alligevel vover jeg springet og skriver om dette negativt ladede ord. Måske gælder denne reaktion mest for kristne fra bestemte sammenhænge. Måske er den et ukendt fænomen for yngre kristne i Danmark?

Hele den komplekse sag hører vel hjemme på teologiens og kirkehistoriens område og er noget, jeg som lægmand burde holde fingrene fra. Men netop som lægmand vil jeg vove springet ud i det, fordi jeg ikke bare tror, men ved, at det er noget, mange bøvler med og roder rundt i.

Faktorernes orden

Faktorernes orden er ligegyldig. Sådan lærte vi i matematiktimen. Uanset om jeg siger 4×3 eller 3×4 , bliver resultatet det samme. Denne regel gælder bare ikke altid, i hvert fald ikke, når det drejer sig om nåde og helliggørelse. Det er Djævelen også klar over og udnytter det i den grad – og som oftest med stort held.

Hvordan gør han det? Han er ekspert i at variere sit tema, men sagen er altid den samme: Den nyomvendte har set sin synd, sin fortabthed og hjælpeløshed og med glæde taget imod sine synders nådige forladelse. Men så kommer det næste skridt, siger Djævelen: helliggørelsen! Du skal leve et liv, der er omvendelsen værdigt! Sådan!

Et stålsat blik, et ivrigt hjerte og et næppe hørligt lille suk, men nu skal det altså være. En lidt karikeret udgave, men som med al karikatur kan vi nikke genkendende til den.

Og hvad gør vi så? Vi går på med krum hals. Vi begynder billedligt talt at luge ud i den have, der er så fuld af ukrudt og glæder os over at efterlade bedet rensset og revet, indtil vi ugen efter ser skvalderkål og andet skidt livskraftigt igen stikke hovedet frem. På den igen! For efter nåden følger helliggørelsen, der altså er *mit* job, tænker man. Sådan er det bare. Og det bliver et liv med slid og slæb. En balancegang, hvor vi veksler mellem at holde os oppe og dratte ned, med bøn om tilgivelse og nåde. Ud af nådestanden og ind igen.

Beate Højlund, f. 1926

Cand.phil. i engelsk

Forfatter, tidl. lærer og husmor

Træt eller farisæisk

Dette er ikke en karikaturtegning. Dette er en virkelighedsskildring af manges kristenliv. Og hvad fører det til? Der er to muligheder:

På den ene vej finder vi trætte kristne. Udholdende, men efterhånden trætte og uglade kristne. Der er ufatteligt mange af dem. Skuffede, selvbebrejdede kristne, der håber på Guds nåde og stamper videre i den hårde medvind.

Og så er der på den anden side dem, der springer over, hvor gærdet er lavest. De holder overfladen pæn med hakke og rive og ender som mere eller mindre usympatiske farisæere. Jo, såmænd også sympatiske. De er ikke mere på vej. Jo, nok på vej, men på en selvvalgt og overkommelig vej. Ikke den – i gængs forstand – brede vej, men en vej, de kender, en vej, der er udstykket på "verdenskortet".

Det ligger lige for at lave en karikatur af denne vej. Jeg kender den selv. Ja, jeg kender dem begge til ulidelighed.

Fokus på Jesus – og ikke på selvforbedring

Hvad så? Er det helliggørelsens vej? Nej! Med en tilføjelse af et lille ja, men ud fra en anden synsvinkel. Der er desværre altid

en flig af sandhed i Djævelens afveje. Men vi må huske, at faktorernes orden og sammenhæng bestemt ikke er ligegyldig, når det handler om helliggørelse. Derfor må vi som altid gribe til Guds ord, der er vejen, gribe fat i Jesus, der siger om sig selv, at han er Vejen. Et ord, der er synligt. En vej, der er konkret.

I Kolossenserbrevet finder vi to anvisninger for vores liv her på jorden. Dem vil vi tage imod præcis, som de står.

Først: "Når I nu har taget imod Kristus Jesus som Herren, så lev i ham, opbyggede i ham, grundfæstede i troen, som I har lært det, overstrømmende i jeres tak ..." (Kol 2,6). Kan det siges klarere? Som Jesus selv siger: "Skilt fra mig kan I slet intet gøre" (Joh 15,5).

Og vi tager et andet citat: "Når I nu er oprejst med Kristus, så søg det, som er i Himlen, der hvor Kristus sidder ved Guds højre hånd. Tænk på det, som er i Himlen, og ikke på det jordiske, I er jo døde, og jeres liv er skjult med Kristus i Gud" (Kol 3,1-3).

Er dette virkelighedsflugt? Tværtimod! Det gælder om at minde os selv og hinanden om den vidunderlige og bogstavelig talt næsten utrolige virkelighed, at "Kristus har købt dig, toet (renset, *red.*) og døbt dig, endnu han lever og er, som han var!"

(DDS 656, v. 5). Visheden om dette gør helliggørelsen mulig!

Vi falder ikke *ud* af nåden, men *stående* i nåden falder vi – ork – mange gange! Jesus står ikke på sidelinjen og ryster opgivende på hovedet og siger: "Det nytter nok ikke," ligesom en mor og far heller ikke ryster på hovedet, skuffede over deres lille etårs barn, der dratter på gulvet efter de første vaklende skridt. Det bliver hjulpet op igen, trøstet og opmuntret.

"Op af din smerte, ængstede hjerte! Glem ej aldeles, hvad altid du har: Kristus ...," synger C. O. Rosenius, (i samme vers som ovennævnte). Og den virkelighed må vi fastholde – midt i helliggørelsens proces.

Djævelen får os til at fokusere på vores egen forbedring. Helligånden får os i stedet til at ty til Jesus, og da sker der noget: taknemligheden for Jesus vokser. Dette er Åndens frugt, den frugt, der også kan blive til gavn for andre. Det er helliggørelsens inderside. Drivkraften er ikke, at jeg tager mig sammen, men at den virkelighed, som Kristus er *for* mig og *i* mig, får lov at sætte spor *gennem* mig.

KIERKEGAARDS KAMP FOR TROEN, KRISTUS OG SKRIFTEN

AF ORLA VILLEKJÆR

Den 19. maj 1838 oplevede Søren Kierkegaard en forvandling, som befriede ham fra den selvmordsdævel, som indtil da havde været hans trofaste følgesvend.

Hans liv havde hidtil været en jagt på svarene på de tre eksistentielle spørgsmål, som alle mennesker til alle tider konfronteres med i tilværelsen, ikke mindst i mødet med lidelser: Hvem er jeg? Hvor kommer jeg fra? Hvor går jeg hen, når jeg går?

Den skamfulde far

For Søren Kierkegaards vedkommende var lidelserne tidligt lagt på ham, ikke mindst af hans tungsindige far, Michael. Denne bar på en skam og skyld, som gjorde hans i forvejen tunge sind endnu tungere. Han

bar på tre kors:

- Som 12-årig hyrdedreng forbandede han en dag på en høj i Sædding den elendige tilværelse, som var blevet hans.
- Som en succesfuld og hovedrig købmand og et højt respekteret medlem i den pietistiske forsamling i København faldt han for "kødets lyst" og gik – ikke mange måneder efter at have mistet sin elskede hustru – i seng med sin simple stuepige, Ane. Denne blev dog efterfølgende mor til hans syv børn med Søren som rosinen i pølseenden. Inden da opførte Michael sig så pinlig smålig og ussel over for Ane, så han resten af sit liv næppe kunne tilgive sig selv. Michael kom nemlig til at elske sin Ane, som havde et hjerte af guld.
- Statsbankerotten i 1813, Søren's fødeår,

bragte forfærdelige lidelser ind over befolkningen, heriblandt de to vekselere, som den økonomisk konservative Michael havde handlet med. Michael kom hovedrig ud af 1813 – i modsætning til de to vekselere. Den ene begik selvmord, den anden flygtede ud af landet. Michael fik bekræftet sin pietistiske modvilje mod denne verdens mammon.

Michael var ikke i tvivl om, at der over ham og hans lå en forbandelse, og at Guds straf skulle blive, at han kom til at overleve sine syv børn. Til trods for denne forfærdelige skæbnetro havde Michael et ypperligt intellekt. Han kunne på lige fod med den åndelige elite bag voldene i København samtale og diskutere teologiens og filosofiens store spørgsmål. Også her blev Søren

Frygteligt; Mennesker, som lever i livsholdninger på lang afstand af kristendommen, bliver betragtet og anerkendt som kristne af stat og kirke

trukket med ind, og Søren's intellekt blev udviklet ekstremt under opvæksten.

Opvækst og forvandling

Søren blev trukket med ind under ovennævnte tre kors og den intellektuelle tvangsmodning. Han lægger ikke skjul på, at han oplevede sin barndom som umenneskelig. Hans barndom blev stjålet. Ikke underligt, at han senere skriver, at "kristendommen forekom mig den umenneskeligste grusomhed."

Hurtigt under sit teologistudium på Københavns Universitet kunne han let se, at "her er den gamle kristendom indlagt til reparation." Teologien og Statskirken stod efter Søren's opfattelse i en krise på liv og død. Patienten var dødssyg. Her var ingen svar at hente på de tre store eksistentielle spørgsmål.

Den 19. maj 1838 oplevede Søren at blive vendt rigtigt i forhold til kristendommen. Med ord fra Filipperbrevet 4,4f beskriver han i sin dagbog sin åndelige genfødsel, en ubeskrivelig glæde. Som med et trylleslag blev Søren Kirkegaard lysende klar over, hvad kristendom er. Han mødte ganske enkelt den opstandne Kristus og dennes kærlighed.

Herefter eksploderer han i en næsten

manisk arbejdsenergi på basis af den opgave, som han oplever at få betroet af Gud.

Hvad vil Søren Kirkegaard med det forfatterskab, som er et af de mest unikke i verdenshistorien?

Problemet: at blive kristen

Søren Kirkegaard lægger ikke skjul på hensigten: "Problemet – hele forfatterskabets problem: det at blive kristen." Bemærk, at han siger: *blive*. Kristen er ikke noget, man bliver på et tidspunkt, og så er den på plads. Nej, for Kierkegaard udtrykker "blive" en stadig vedvarende proces, hvor min opgave er at blive det selv, det menneske, som Gud har skabt mig til at blive.

Gudsforholdet er nemlig ifølge Kierkegaard uundgåeligt. Samtidig er menneskets væsen et mysterium. Mennesket er sammensat af tilsyneladende uforenelige størrelser: tid og evighed, nødvendighed og frihed.

Søren Kirkegaard har selv fundet vejen, sandheden og livet, og på denne baggrund når han hurtigt frem til den chokerende konklusion, at kristenheden i landet befinder sig i et gigantisk, dæmonisk sansedrag. Mennesker, som lever i livsholdninger på lang afstand af kristendommen,

bliver betragtet og anerkendt som kristne af stat og kirke. Frygteligt, konkluderer han. Forfærdeligt, at mennesker tilsyneladende er kommet ind i en sådan falsk identitet. Hovedansvarlig er ifølge Kierkegaard den forkyndelse, som lyder i Statskirken, med biskop Mynster i spidsen.

De tre lutherske søjler

Kierkegaards forfatterskab er grundlæggende et forsvar for og en tydeliggørelse af de tre lutherske søjler: Troen alene, Kristus alene og Skriften alene. Kierkegaard ser det som sit kald at føre folket og kirken ud af det forfærdelige sansedrag: "Jeg er et i sjældnen grad afgjort polititalent."

I første omgang ser han det som sin opgave at skille skidt og kanel. Det sker i *Enten-Eller* i 1843 og i *Efterskrift* i 1846. Det handler ene og alene om redelighed.

På Søren Kirkegaards tid var der en katastrofal sammenblanding af teologi og filosofi, anført af tidens modefilosof Hegel. Denne mente, at åbenbaringen i Bibelen kun var det første trin i afsløringen af sandheden. Det næste trin var nu fornuftens videre klargøring af sandheden. Hegel mente, at menneskets fornuft tænkte i takt med Gud, og at fornuften var det ab- ➤

Kierkegaard; Der er i kristendommen en evindelig søndags-bævlen om kristendommens herlige og uskatterlige sandheder, den milde trøst

solutte. I forlængelse heraf skriver den rationalistiske professor Clausen ved Københavns Universitet: "Det, som kendetegner protestantismen, er den frie fornuft, ved hjælp af hvilken mennesker kan forstå Guds åbenbaring." Så er linjen lagt!

Kierkegaard går ind i et frontalt angreb på denne holdning, som generelt set var mainstream blandt kirkens præster. Det sker i bogen *Philosophiske Smuler*. Her stiller han – gennem sit pseudonym Johs. Climacus – Sokrates over for Jesus og viser rent intellektuelt, hvordan inkarnationens faktum ("Det verdenshistoriske NB") er et absolut og altafgørende skel mellem kristendom og al anden tænkning. Bogens underspillende titel udtrykker ikke blot Kierkegaards humor, men er også en spids kommentar til samtidens teologiske og filosofiske trendsætteres leflen for egen intellektuel formåenhed.

Troen alene

Året før havde han under et andet pseudonym udgivet *Frygt og Bæven*. Her er Abraham hovedperson. Gennem bogen forsøger Kierkegaard at skabe grundlaget for at indsætte troen på sin rette plads.

Troen er ikke blot noget med viden, medlemskab af folkekirken, dåb og et moralsk

liv, sådan som troen i samtiden var blevet devalueret til. Ifølge Kierkegaard er troen et mirakel, en genfødsel, en nyskabelse. Det er et spring ud på de "70.000 favne vand," hvor mennesket har givet slip på det, som det indtil da har holdt sig til: fornuften og følelserne.

Denne tro kan alene opstå i mødet med den opstandne Kristus i det, som Søren Kierkegaard kalder for "samtidighedens situation." Udtrykket beskriver den erfaring, han selv gjorde d. 19. maj 1838 klokken halv elleve om formiddagen: Da mødte han Jesus!

Ifølge Kierkegaard er det præstens og forkynderens opgave at forkynde den Kristus, som Det Nye Testamente giver os. Problemet er imidlertid, at samtidens forkyndelse – med biskop Mynster i spidsen – er blevet "den milde trøst," altså en terapeutisk suttekluds-kristendom, hvor Gud er den kærlige far, som altid trøster sine børn.

"Der er i kristendommen en evindelig søndags-bævlen om kristendommens herlige og uskatterlige sandheder, den milde trøst," skrev Kierkegaard. Den katastrofalt lave kirkegang er for ham ikke så underlig: Man er "forvænt ved at høre de idelige og idelige remser af de kristelige sandhe-

der" – så det gider man ikke høre mere. Og hvorfor skulle man bruge tid på at sidde i kirken? Man var jo døbt!

Kierkegaard anklagede forkyndelsen generelt set for at have gjort barnedåben til en garanti for, at man nok skal blive frelst. Det, man glemte, var "tilegnelsen," altså troen.

I anden halvdel af sit forfatterskab (1846 til 1849) sætter han fokus på troen. Det handler nemlig om "at blive kristen." Dag for dag, uge for uge, måned for måned, år efter år handler det om at virkeliggøre Guds individuelt bestemte skabelsesvilje for mig den enkelte. Et fascinerende troens liv, hvor der aldrig er stilstand.

Kristus alene

Kendetegnet på sand kristen forkyndelse er naturligvis forkyndelse af *Kristus*. Han er i samtiden – ifølge Kierkegaard – gjort til "den eventyrligste af alle fabelagtige skikkelser, en guddommelig godmand (= dumrian). Hvad det er at forarges, ved man ikke, endnu mindre, hvad det er at tilbede."

En sand forkyndelse af Kristus indebærer, at man i "samtidighedens situation" møder ham, som hans samtidige mødte ham. Og så vil Kristus altid være "forargelsens mu-

Orla Villekjær, f. 1950
Cand.theol.
Sognepræst i Sønder Felding

lighed." Inkarnationen betyder jo, at Jesus fra Nazaret er sand Gud og et sandt menneske i personens enhed. At møde Gud ved "pølsevognen" i Nazaret stiller den enkelte over for et valg: enten tro eller forargelse. I alt, hvad Jesus sagde og gjorde, var og er han "forargelsens mulighed."

For Kierkegaard svinger vejen enten ind i forargelse og forkastelse af Kristus eller ind i troens nye virkelighed. Han anklager sin samtids forkyndelse for ikke blot at gøre Kristus til en terapeutisk sutteklud, men også at putte ham ind i dogmatikkens paragraf-verden, hvor Kristus bliver ganske ufarlig og uvirkelig, overladt til fornuftens præmisser.

Skriften alene

Kierkegaard-forskere er overraskede, måske rystede, over Kierkegaards enfoldige skriftforståelse. Han afviser den lutherske ortodoksis forståelse af verbal-inspirationen. Han afviser den "triumferende kirkes" historiske argumenter, og han afviser Grundtvigs "kirke-teori" med "Herrens levende ord" som basis. I stedet sætter han "Det Nye Testaments Kristendom." Enkelt og direkte. Han giver konkrete anvisninger på at møde Kristus i "samtidighedens situation": Læs Guds ord, som du

læser et kærlighedsbrev. Læs det alene og læs det højt for dig selv. Gør straks det, du forstår, og lad resten ligge. Det kan du siden vende tilbage til.

Søren Kierkegaard gik i 1854 ind i en rasede og svovlende kirkekamp, et frontalt angreb mod det, som han beskrev som "den triumferende kirke". Godt et års tid senere – d. 11. nov. 1855 – døde han, kun 42 år gammel. Han gav sit liv for at indsætte troen, Kristus og Skriften på den plads, de må have, såfremt mennesker skal blive frelst.

Godt sagt;
Enten er kristendommen sand, eller også er den det største bedrag nogensinde. Det latterligste af alt er at sige, at den til en vis grad er sand.

Søren Kierkegaard

BIBELSYN I NYERE TID

AF FLEMMING KOFOD-SVENDSEN

Hvordan har udviklingen i bibelsynet været igennem de sidste 50 år inden for det, der ofte kaldes kirkens højrefløj? Jeg vil her beskrive udviklingen inden for hver af de organisationer, der igennem en årrække gik under betegnelsen *De Otte*.¹

En indledende skitsering: Det *ortodokse* bibelsyn fastslår, at Bibelen er Guds inspire-rede, autoritative og ufejlbarlige ord. Det *konservative* bibelsyn understreger, at Bibelen er Guds inspirerede og autoritative ord, men man mener ikke, at Bibelen nødvendigvis er uden fejl i alle historiske og geografiske oplysninger m.m. Det konservative bibelsyn er altså lidt mere "liberalt" end det

ortodokse. Men begge syn understreger, at Bibelen er norm for, hvad der er kristen tro, lære og liv.

N.O. Vigilius' rolle

Efter at *KFS* (Kristeligt Forbund for Studerende) var stiftet i 1956, udsendte man i 1960 et vigtigt dokument med profilformuleringer for et studenterarbejde på bibelsk grund. Niels Ove Rasmussen (senere Vigilius) var forfatteren. Vigilius var tidligt i sin studietid blevet overbevist om det *ortodokse* bibelsyn, men samtidig var det hans overbevisning de første år af *KFS'* historie, at man også burde have et tillidsfuldt samarbejde med personer med det *konservative* bibelsyn.

Jeg er selv opvokset i *ELM* (Evangelisk

Luthersk Missionsforening), hvor man var meget lærebevidst og lagde stærk vægt på det ortodokse bibelsyn. Som lærere, forkyndere og skribenter brugte man ikke personer med et konservativt bibelsyn. Som ung teologistuderende mødte jeg Vigilius og foreslog ham, at *KFS* som forkyndere og skribenter kun skulle bruge personer, der havde hans eget ortodokse bibelsyn. Dette afviste Vigilius dengang i skarpe vendinger. Hans argument var, at brugte man ikke personer med et konservativt bibelsyn, så ville man bryde det kristne fællesskab og stå i fare for at ende i en læremæssig lovtrældom. Vigilius understregede også over for mig, at fokuserede man for stærkt på det ortodokse bibelsyn, kunne det komme til at spærre for Kristus og dermed svække den

Vigilius i 60'erne; Fokuserede man for stærkt på det ortodokse bibelsyn, kunne det komme til at spærre for Kristus og dermed svække den missionerende indsats

missionerende indsats.

For mig var det totalt nyt at møde et for-svar for f.eks. at bruge Ole Hallesby, der havde et udtalt konservativt bibelsyn, som forkynder. Men Vigilius' ord gjorde et stort indtryk på mig, og jeg begyndte at komme i *KFS*, selv om jeg aldrig blev helt overbevist om den ret brede teologiske linje, der prægede *KFS* i 1960'erne.

I slutningen af 1960'erne blev Vigilius imidlertid skeptisk over for det konservative bibelsyn, grundet påvirkning fra *Biblicum* i Sverige og udviklingen i Missourisynoden i USA. Det betød bl.a., at Vigilius ønskede *KFS'* bibelsynsformulering indsnævret, så den som udgangspunkt kun skulle give plads for det ortodokse bibelsyn. Her led Vigilius imidlertid nederlag, idet *KFS'* landsudvalg ikke tilsluttede sig ændringsforslaget. Det betød, at *KFS'* rummelige/brede bibelsyn fortsat var gældende.

På det nyoprettede *MF* (Menighedsfakultetet) i Århus ønskede man i 1972 at ansætte de første lærere. Her havde den første formand for bestyrelsen, sognepræst A. Højlund, formuleret det syn, at man ikke måtte være mere ortodoks, end at man kunne samarbejde med en person med et konservativt bibelsyn, og ikke så bred konservativ, at man ikke kunne samarbejde

med en ortodoks. *MF's* bibelsyn var principielt det samme som det, *KFS* praktiserede i Vigilius' generalsekretærtid.

MF's bestyrelse havde positivt tilsagn fra Vigilius og sognepræst H.O. Okkels om at blive lærere. Dog havde Vigilius som vilkår for sin ansættelse krævet, at *MF* ændrede sin bibelsynsparagraf, så den kom til at minde om den, *KFS'* landsudvalg havde afvist. *MF's* bestyrelse imødekom Vigilius og ændrede bibelsynet, så det blev rent ortodoks. Ifølge *MF's* vedtægter skulle denne vedtægtsændring godkendes af *MF's* repræsentantskab med kvalificeret flertal. Den 29. april 1972 afholdt *MF* et meget følelsesladet repræsentantskabsmøde. 16 stemte for bestyrelsens forslag om at stramme bibelsynsparagraffen, mens 16 stemte imod. Forslaget bortfaldt, og Vigilius blev ikke ansat på *MF*.

I København var der i 1972 ud af *KFS* vokset en teologkreds frem. Efter en række drøftelser endte det med dannelsen af *DBI* (Dansk Bibel-Institut) med et rent ortodokst bibelsyn. Flere havde dog ønsket en bibelsynsformulering med samme bredde, som *KFS* havde i 1960'erne.

Positionerne i 1970'erne

IM (Kirkelig Forening for den Indre Mission

i Danmark) blev stiftet 1853/1861. Vilhelm Beck og især C. Asschenfeldt-Hansen havde et ortodokst bibelsyn. Navnlig i Chr. Bartholdys formandstid (1934-59) blev bibelsynet bredere. I kommentarserien *Dansk Bibelværk for Menigheden* fra 1950'erne finder man et ret bredt konservativt bibelsyn, præget af en række bibelkritiske holdninger.

LM (Luthersk Mission) blev oprettet i 1868. *LM* har altid stået for et ortodokst bibelsyn. *LMH* var i årtier det ortodokse bibelsyns højborg.

ELM blev oprettet i 1889-92 og har altid stået for et markant og højtprofileret ortodokst bibelsyn med understregning af verbalinspirationen (den ordrette inspiration af bibelteksterne ved Helligånden, *red.*)

De højkirkelige (*Kirkelig Fornylse*) er vokset ud af en række grupperinger med fokus på gudstjenesten, kirke-, embeds- og sakramentsynet. De påbegyndte i 1958 udgivelsen af tidsskriftet *Re-Formatio*. De har ikke formuleret meget om bibelsynet, men i gudstjenestetekster m.m. har de vist et moderat konservativt bibelsyn.

Kirkens Ja og Nej blev oprettet i 1964 og var samlet af det konservative bibelsyn – men i forskellige udgaver. A. Højlund var "højrekonservativ" og ønskede samarbejde ➤

med personer og organisationer med et ortodokst bibelsyn. Andre som provst Sv. Aa. Nielsen led af fundamentalistforskækkelse og havde travlt med at lægge luft til et fundamentalistisk bibelsyn, som han elskede at kalde det.

KFS har fra starten ud over det ortodokse bibelsyn rummet forskellige udgaver af det konservative syn. Som generalsekretær i 1970'erne præciserede jeg bibelsynet med ordene om, at *KFS* bygger på det ortodokse bibelsyn og de udgaver af det konservative bibelsyn, der er ortodokse i deres bibelbrug. Med den formulering ville jeg hindre en udligning mod et bredere konservativt bibelsyn, som det f.eks. er sket ved *MF* i Norge og samtidig give plads for personer med et konservativt bibelsyn, der virkelig fastholder Bibelen som norm for kristen tro, lære og liv. Dengang tænkte jeg på personer som biskopperne Erling Utnem fra Norge og Bo Giertz fra Sverige.

Denne formulering var bredere og mere rummelig end den formulering af Vigilius, der ikke blev vedtaget i slutningen af 1960'erne. Både Vigilius og det øvrige landsudvalg bakkede op om formuleringen, der var en præcisering/stramning i forhold til *KFS'* officielle formuleringer i 1960'erne.

MF blev oprettet i 1967. Fra starten under-

stregede man, at både det ortodokse og det konservative bibelsyn var udtryk for en bibeltro holdning til Bibelen. Det var i princippet samme bibelsyn med lidt forskelligt ordvalg og udformning.

DBI blev stiftet i 1972. Ikke alene var bibelsynsparagraffen udformet med et klart ortodokst grundsyn, men Vigilius havde også under de foregående drøftelser i Teologkredsen afvist at bruge teologer med et konservativt bibelsyn som f.eks. gæstelærere.

Udviklingen i bibelsynet

IM

I 1990'erne udsendte *IM* (eller: Lohse Forlag) et nyt *Bibelværk for menigheden*. Foretager man en sammenlignende læsning af de to bibelforklaringer, udgivet med 40 års mellemrum, ses der betydelige forskelle. Mens det gamle bibelværk indeholdt en række bibelkritiske kommentarer, udviser det nye bibelværk en klar tillid til troværdigheden af de bibelske skrifter. Jeg kender ikke bibelsynet hos alle forfatterne. Nogle har formodentligt et konservativt bibelsyn, mens andre tilslutter sig det ortodokse syn. Men de er bundet sammen i formidling af en bibeltro tekstudlægning.

Da Chr. Bartholdy var formand, ønskede

han et bredt samarbejde ikke alene med *KFUM & K*, men også med Danmarks Kristelige Gymnasiastbevægelse m.fl. Derimod var han stærkt afvisende over for Olav Valen-Sendstad, betænkelig ved Ole Hallesbys klare holdninger over for Studenterbevægelsen, og så sagde Bartholdy nej til at tale i det nyoprettede *KFS*.

Kursskiftet i *IM* begyndte, da Kristian Friis blev formand i 1961. Den bibeltro konso- lidering tog for alvor fart, da præster med rod i *KFS* kom ind i *IM's* hovedbestyrelse. Senere også præster, der havde studeret ved *MF* og *DBI*. Den bibeltro cementering blev fremmet ved oprettelsen af *IMU* og *Indre Missions Bibelskole* i Børkop. Det betød så et smerteligt, men nødvendigt brud med *KFUM & K*.

I dag har *IM* et nært og tillidsfuldt samarbejde ikke alene med *MF*, men også med *DBI*, *KFS*, *LM* og *ELM*.

LM

Når jeg har læst, hvad *LMH's* første forstander, Frits Larsen, har skrevet om bibelsynet, og hvad *LM's* ledelse har sagt om bibelsynet i de to sidste årtier, finder jeg en fælles grundholdning, selv om hermeneutikken (udlægning og forklaring, *red.*) i dag fylder mere end på Larsens tid. Jeg er ikke i tvivl

Tankevækkende; Bibelsynet blev drøftet meget lidt på *KFS'* arbejdsudvalgsmøder i 1950'erne og 1960'erne

om, at *LM's* officielle bibelsyn er det ortodokse. Men da jeg ikke har studeret *LM's* arkiv forud for denne artikel, er jeg lidt usikker på, hvordan *LM* håndterer holdningen til personer med et konservativt bibelsyn. Men jeg læser *LM's* bibelsynsformulering i vedtægterne sådan, at *LM* ikke kan tilslutte sig *KFS'* runde, rummelige og åbne holdning fra 1960'erne, men *KFS'* mere profilerede og afgrænsede fra 1970'erne.

ELM

Når jeg læser *ELM's* publikationer, er jeg ikke i tvivl om, at *ELM* fortsat har et ortodokst bibelsyn. Når jeg undersøger, hvem der uden for foreningens regi bruges som talere og skribenter, ser det ud til, at man normalt kun bruger folk med et ortodokst bibelsyn. Eftersom jeg ikke har haft adgang til *ELM's* arkiver, ved jeg ikke, om *ELM's* ledelse har besluttet, at når de benytter personer uden for foreningen, er det kun folk med foreningens officielle bibelsyn. Men det er min fornemmelse, at det er tilfældet.

Højkirkelige

De højkirkelige har været i tilbagegang den sidste menneskealder. Men eftersom en af de markante ledere er H.O. Okkels, der i sit bibelsyn er præget af afdøde domprovst

G.A. Danell, Sverige og Missourisynoden og dermed har et klart ortodokst bibelsyn, har den svindende højkirkelige bevægelse fået et klarere bibelsyn.

Kirkens Ja og Nej, som nu er blevet til *Kirkelig samling om Bibel og Bekendelse*, har også været i tilbagegang. Efter min vurdering er det dem med et bredere konservativt bibelsyn, der har forladt bevægelsen. Derfor er bibelsynet blevet klarere, og man har fået afdøde A. Højlund's holdning, hvor han gerne ville samarbejde med personer og organisationer med et ortodokst bibelsyn.

Det bør også bemærkes, at både *Kirkelig Fornyelse* og *Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse* i en årrække har samarbejdet med en organisation som *LM*. Det havde ikke kunnet finde sted i 1960'erne med den fundamentalistforskækkelse, som flere af datidens ledere var præget af.

KFS

Når jeg har læst samtlige protokoller fra *KFS'* historie, har det været tankevækkende at bemærke, hvor lidt bibelsynet blev drøftet på arbejdsudvalgsmøder i 1950'erne og 1960'erne. Man havde et fokus, og det var missionalt. Ud fra Bibelen som Guds ord var man optaget af at finde talere, der

kunne formidle et klart Kristusvidnesbyrd ind i studenterverdenen, ligesom man arbejdede intenst med bibelkredsarbejde og bedemøder. Men efter at Vigilius i sidste halvdel af 1960'erne blev meget kritisk over for det konservative bibelsyn, hvilket medvirkede til en sprængning af både *MF* og Teologkredsen, kom der en årrække, hvor bibelsynet – ud over det fortsatte missionale arbejde – blev drøftet intenst, også i de forskellige arbejdsudvalg i studenterberyerne. Men efter en del år blev de intense bibelsynsdrøftelser nedtrappet, og bibelsynsdebatterne i *KFS* fik samme niveau, som det havde haft i 1960'erne. *KFS'* bibelsynslinje fra 1970'erne er fortsat uændret til i dag.

MF

For at vurdere bibelsynsudviklingen ved *MF* har jeg anmodet fem personer derfra om at formulere deres bibelsyn i dag. Det har været meget interessant at vurdere disse dokumenter, hvor nogle har et konservativt bibelsyn, og andre et ortodokst, som det har været gennem alle årene.

Min overordnede vurdering er, at grundholdningerne i dag er de samme som i 1970'erne, hvor man påbegyndte undervisningen. *MF's* akilleshæl er efter min vurdering, at man aldrig rigtig har fået gennem-

Flemming Kofod-Svendsen, f. 1944
Cand.theol.
Tidligere sognepræst, folketingsmedlem o.a.

drøftet og formuleret, hvilke udgaver af det konservative bibelsyn, der er for brede og dermed uacceptable. Jeg har forståelse for ønsket om nyformuleringer, men hvis det ikke er kombineret med viljen til at sige nej, kan det få skæbnesvangre konsekvenser.

Jeg læser MF's tidsskrift, *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke*, med både interesse og udbytte. Dog kan jeg ikke skjule, at jeg enkelte gange efter læsningen har savnet lidt mere teologisk kant og profil.

DBI

DBI blev dannet med en klar front mod det konservative bibelsyn. Hvad dette nej betød i praksis, blev der hurtigt uenighed om i den nydannede bestyrelse. Et mindretal drog den konsekvens, at eftersom det konservative bibelsyn var ubibelsk, burde man ikke samarbejde på nogen måde med personer og organisationer, der gik ind for eller gav plads til et konservativt bibelsyn. Men med Vigilius i spidsen tog bestyrelsen et opgør med denne eksklusive holdning og "konsekvensmageri".

Derefter påbegyndte man at samarbejde med personer og organisationer med et konservativt bibelsyn. Vigilius' ualmindelig positive anmeldelse af MF's jubilæums-skrift i 1992 blev den definitive afslutning

på "den kolde krig" fra 1970'erne. Nu stod fremtiden i samarbejdets tegn, som senere resulterede i, at MF og DBI etablerede et konsortiesamarbejde. MF og DBI var og er ikke teologisk enige om alt. Men nu samarbejdede de ud fra de ca. 95 %, de var enige om og gav plads til forskellighed, og satte så kikkerten for det blinde øje med hensyn til de sidste ca. fem %.

For at undersøge bibelsynsudviklingen på DBI har jeg bedt fem personer derfra om at formulere deres bibelsyn i dag. Alle fastholder det ortodokse bibelsyn. De fleste formulerer sig ikke så dogmatisk, men er mere optaget af en henholdsvis eksegetisk og hermeneutisk tilgang til sagen. Sagt anderledes: deres fokus er, hvordan man i dag formidler Guds ord, så det bliver hørt og forstået af nutidens mennesker.

Sammenfatning

Når man studerer bibelsynet i vækkelsehistorien, møder man til stadighed to tendenser.

Den ene er frygten for, at manglende understregning af bibelsynets betydning skal føre til teologisk udglidning og på sigt til svækkelse både af det bibelske Kristusbudskab og manglende afvisning af vrang lære. Den anden tendens er frygten for, at en for

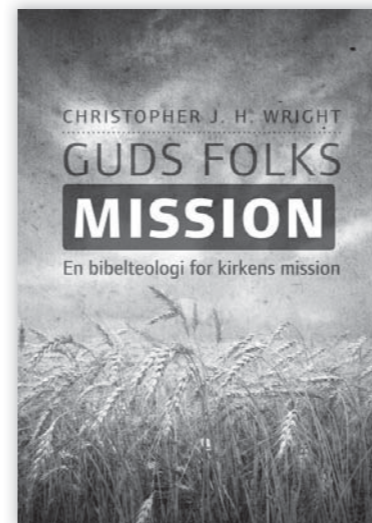
stærk lærebevidsthed fører til en død ortodoksi, der blokerer for formidlingen af Guds uforskyldte nåde og tilgivelse i Kristus.

Man møder begge tendenser gennem de sidste 50 års vækkelsehistorie i Danmark. Mit ønske er, at vi hver især må være optaget af Paulus' ord til Timotheus: "Men du, hold altid hovedet koldt, bær dine lidelser, gør din gerning som evangelist og fuldfør din tjeneste!" (2 Tim 4,5).

- 1 Fremstillingen bygger primært på KFS' arkiv, DBI's arkiv samt arkivmateriale fra MF's første år; derudover en række tidsskrifter og bøger. Hvis en læser måtte ønske specifik kildedokumentation, er man velkommen til at sende en mail til: kofodsvendsen@gmail.com

AF JENS OLE CHRISTENSEN

Guds folks mission

En bibelteologi for kirkens mission

Christopher J. H. Wright

Lohse, 2013

344 sider, kr. 299,95

Nogle gange bør man begynde med konklusionen: Jeg er glad for, at jeg har læst denne bog, og den kommer for altid til at præge min tænkning om mission.

Om bogen; Der er to alvorlige mislyde ved bogen, som ellers i anmeldelser har fået uforbeholden ros

Forfriskende og udfordrende

Det skyldes ikke mindst, at den med sit fokus på missionsbudskabet i Det Gamle Testamente får et forfriskende helbibelsk præg. Mission bliver ikke et tillæg til det bibelske budskab, men er til stede i alle faser af åbenbaringen.

Det samme gælder bogens betoning af de kristnes etik, som en del af mission. En gentagende sætning lyder: "Ingen bibelsk mission uden bibelsk etik." Ord og handling, skabelse og frelse, det individuelle og det fælles, det offentlige og det private hænger sammen i denne bog.

Den sammenhæng vil jeg gerne lade mig udfordre af, og jeg tror, vores tradition i LM har en hel del at lære her.

Tungtvejende forbehold

Når jeg er begyndt med konklusionen, skyldes det også, at jeg undervejs får et par forbehold over for bogen. Og det er forbehold, som vejer ganske tungt.

Det første har sammenhæng med det heldspræg, som jeg roste ovenfor. For der mangler i bogen sans for, at der er forskel mellem skabelsens plan og forløsningens. Og de to planer bliver lige vigtige i bogen.

Sammenhængen trækkes så langt, at de kristnes ansvar for klodens økologiske krise

bliver lige så meget mission, som at forkynde kors og opstandelse. Og her springer kæden altså af for mig: Økologisk indsats er vi fælles med *alle* skabte mennesker om, og dens fokus er alene livet på denne side af genkomsten. Forkyndelsen af kors og opstandelse er de *genløstes* kunst. Og den har sit fokus ud over død og grav.

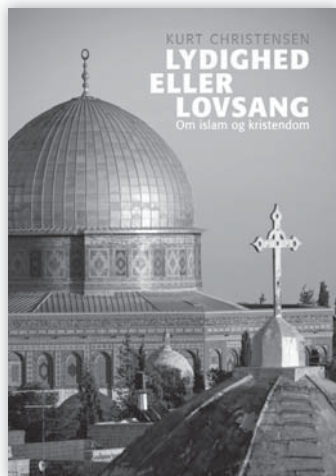
Det andet forbehold handler netop om dette fokus. Det ville være synd at sige, at missionens fokus på evig frelse og fortabelse bliver overdrevet i denne bog. Men når man leder, findes det i glimt (bl.a. s. 59, 64 og 216).

Men jeg har vanskeligt ved at læse Wright anderledes, end at hans formuleringer passer bedre på læren om fortabelsen som *udslettelse* (Annihilationslæren) end på læren om fortabelsen som en *evig eksistens* borte fra Guds venskab og under Guds vrede (Helvede). Det siges ikke direkte, men sådan læser jeg det.

Det er for mig at se to alvorlige mislyde ved en bog, som ellers i anmeldelser har fået uforbeholden ros fra det meste af "det bibeltro Danmark".

Om bogen; Man får ikke let fordøjelige opskrifter på evangelisation over for muslimer, men velbegrundede svar og spørgsmål

AF KATHRINE KOFOD-FREDERIKSEN

Lydighed eller lovsang

Kurt Christensen
Kolon, 2013
376 sider, kr. 299,95

Der findes mange bøger om islam på det danske bogmarked, og alligevel er Kurt Christensens grundige præsentation af islam meget velkommen.

Den samler viden om islam fra tre forskellige grupper af kilder, nemlig muslimske

teologer af forskellig observans, relativt neutrale/akademiske fremstillinger og mere eller mindre kritiske kristne fremstillinger.

Opridses forskelle og ligheder

Det betyder, at ambitionen for beskrivelsen af islam er, at mainstream muslimer kan genkende sig selv i fremstillingen. Samtidig bliver islam præsenteret og læst i lyset af kristendommen. Og det er også kristendommen, der sætter rammen for den faste afslutning på de 15 forskellige overordnede afsnit, der rummer spørgsmål og kommentarer til det behandlede tema, ligesom forskelle og ligheder mellem kristendom og islam her opridses.

Christensen er sig sit kristne udgangspunkt meget bevidst, og hans stringent metodiske opbygning af bogen betyder, at han både fastholder en sober gennemgang af islam og samtidig er skarp i kritikken.

Den opsummerer han i forhold til, om islam er velbegrunderet (særligt i forhold til dens skriftlige kilder, synet på Muhammed og sharialovens status), og om den muslimske tro er sammenhængende og virkelighedsnær. Konklusionen, der bygges op igennem bogen, sammenstiller på udfordrende vis de mange ligheder, der er mellem kristendom

og islam, uden at forskellene minimeres.

Præget af grundighed og overblik

Bogen har både et historisk, sociologisk og dogmatisk snit. Man kommer omkring den historiske situation på Muhammeds tid med efterfølgende korte overblik over udviklingen op til i dag. Det bygger op til nogle nuancerede rubriceringer af nutidige muslimers forskellige teologiske og politiske tilhørsforhold. Og både læsere med og uden et større islamkendskab vil finde spændende informationer her eller i bogens anden del, som grundigt gennemgår islams trosbegreber, dogmatik og etik.

Bogens force er måske også dens udfordring. Grundigheden og den let akademiske form har meget at give den læser, som kommer igennem bogen, men det kræver lidt udholdenhed.

Man får ikke let fordøjelige opskrifter på evangelisation over for muslimer, men velbegrundede svar og spørgsmål til det verdensbillede, som størstedelen af verdens muslimer tilslutter sig. Og derfor er den værd at læse for alle, der gerne vil have udfordret de forsimplede eller for hurtige beskrivelser af islam, set fra et kristent perspektiv.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød

Nådemidler – igen igen

Jo, jo, selvfølgelig har vi brug for nådemidlerne ...,
men hvor afgørende er de egentlig for det åndelige liv
og dets vækst?

Er nådemidlerne relevante igen og igen i forhold til
nutidens længsler og problemstillinger?

Og hvilken rolle spiller de i bestræbelserne på at ud-
brede Guds rige og skabe liv og vækst i menigheden?

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet

FORDYBELSE I BIBELSK OG LUTHERSK TRO

ANALYSE AF TIDENS STRØMNINGER

INSPIRATION TIL KRISTENT LIV OG MISSION